

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Реданція й Адміністрація:
Львів, РИНОК Ч. 10. П. ПОВ.
Телефон Реданції 245-45
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.000.
"Банку Чеських Легіонів"
Прага "Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно 15.00 "
піврічно 30.00 "
річно 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., у ЧЕ-
ХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-НИ "ДІЛО" В ОБЕМІ 10-15 АРКУШІВ ДРУКУ.

ЦЕНТРАЛЬНА
Малопольська Каса Ощадности
У ЛЬВОВІ
(раніше Галицька Каса Ощадности)
РІК ОСНУВАННЯ 1843 р.
Установа публічного права.
Видає ощадності книжечки на імя і предьявника
з порукою держави
Веде рахунки біжучі і чекові.
РЕЗЕРВОВІ ФОНДИ: 5,668.000 зол.
Закіснені вклати — П. К. О. 500-198.

ТОВАРИСТВО ВЗАІМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ
„ДНІСТЕР“
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20 — Тел. 504-47.
приймає до обезпечення:
а) ВІД ОГНЮ хатні, й господарські рухомости, худобу, пашу, збіжжя, товари, як там будинки вільні від примусу обезпечення;
б) ВІД КРАДЕНІ-ВЛОМУ домашню обстанову, товари в крамницях і складах, готівку, векселі, вартісні папери, урядження церков, канцелярій і бюр, машини до писання і рахування і т. п.
в) ВІД ГРАБЕНІ готівку при її переносинах і перевозі.

Складайте свої ощадности і всяку часово зайву готівку
в ЦЕНТРОБАНКУ
У ЛЬВОВІ ПРИ ВУЛИЦІ ТРЕТЬОГО МАЯ Ч. 15,
бо це не тільки безпечно і корисно для Вас п'яката, але це рівночасно иначин для нашого господарсько-кооперативного організму. Центробанк акредитує наші кооперативні центральні, Українбанки, Повітові Союзи, Районові Молочарні та весь кооперативний промисел.

Пошта Карпатської України.

Як повідомляє пресова канцелярія Карпатської України, поштові пересилки до Карпатської України перевозять військовими самоходами шляхом Пряшів—Гуменне—Перечин—Польна—Свалява—Кушинця—Довге—Хуст.

РАДІОСТАНЦІЯ У ХУСТІ.
З ужгородського військового летунського майдану перенесено до Хусту короткохвильну радіостанцію. Вона вже працює нормально, пересилаючи до Братислави і Праги урядові та приватні телеграми, які відтіля висилають далі.
ЛЕТУНСЬКА КОМУНІКАЦІЯ МІЖ ХУСТОМ І ПРАГОЮ.
У Хусті поспішно будують летунський майдан. Покищо літаки, які курсують між Хустом і Прагою, причаюють у Солотвині

На твердому шляху державного будівництва.

Ужгород, 5-го листопада.
Нарешті маю нагоду звязатися знову з Вами. Нині пополудні відлітає з Ужгороду один з чужинецьких журналістів та обіцяє взяти зі собою цього листа. Вишле його в Відня чи в Ціріху — не знаю, але всеж таки надіюсь, що за кілька днів читатимете ці рядки. Зрештою, весь час мого побуту в Чехословаччині користувався я тільки таким шляхом листування, бо військова цензура працювала і працює пильно та — що гірше — дуже пияво.
Як уже мабуть знаєте, Закарпаття нині майже відрізане від світу. Рішення арбітражної комісії великодержав у Відні віддає Мадярщині крім Берегова, Ужгород і Мукачів — два основні центри політичного, господарського і культурного життя Закарпаття. До 10-го ц. м. оба ці міста попри цілу тизку сія, займе малярське військо.

Навчання у школах Карпатської України йде нормально.

Частину шкільних будинків у Карпатській Україні заняло було військо. Тепер хустське мі-

ністерство освіти казало їх опорожнити та почати у всіх школах правильне навчання.

Завдяки українцям евакуація Ужгороду відбулася правильно.

Після проголошення присуду арбітражної комісії в Ужгороді настав хаос, що його збільшували панічні настрої серед чеських урядовців та їх родин. Немалу ролю в цьому хаосі грали теж русофіли-мадярони, які відразу почали виявляти своє справжнє обличчя. Про громадське і державне майно не було кому дбати, тимбільше, що і частина українського громадянства піддалася спершу паніці.

Після проголошення присуду арбітражної комісії в Ужгороді настав хаос, що його збільшували панічні настрої серед чеських урядовців та їх родин. Немалу ролю в цьому хаосі грали теж русофіли-мадярони, які відразу почали виявляти своє справжнє обличчя. Про громадське і державне майно не було кому дбати, тимбільше, що і частина українського громадянства піддалася спершу паніці.

Українське громадянство виявило більшу дисципліну та консолідацію — як пише „А-Зет“ із 10. ц. м. в ч. 255 — від „руських“. Русське культурно-освітнє товариство ім. Духновича залишилося в Мадярщині; його секретар, б. повновласний міністр Фенчик теж там залишиться і зовсім недвозначно виявив свої симпатії до мадярів. Також президент Краєвого Суду, відомий москвофіл, д-р Ілля Гаджега, залишився в Ужгороді і годиться підкреслити, що евакуація підчиненого йому уряду могла відбуватися щойно після інтервенції війська, по усуненні малярської національної гвардії.

„А-Зет“ кінчить свій репортаж з Ужгороду відомими вже нам із радіопередач закликами-прощанням покинутих територій, при чому здобувається на власне твердження, що тепер Ужгород-Унгвар залишився сам зі своїми мадерами й малярськими наймитами. Із теперішніх нятяків чеської преси так і пробивається важке огірчення на недавніх своїх приятелів та мизинчиків на Карпатській Україні — різкошерстних „руських“, які так швидко змінили триколірний царський прапор на триколірний малярський.

Евакуацію переводило військо, хоч і воно стрічалося зі спробами саботажів та різних зерешкод. Евакуацією кермував із небувалою енергією міністр Ю. Ревай, який день і ніч — як пише той сам, донедавна обридливо русо-

В менті, коли пишу ці рядки, через відчинене вікно моєї готельної кімнати вдирається з вулиці рев юрби. Маніфестує малярське населення міста. Це вже чергується так два довгі дні. З деяких будинків повівають уже червоно-біло-зелені малярські прапори. Один з перших вивісив малярський державний прапор на своїй палаті тутешній гр.-кат. єпископ Стойка. Серед маніфестантів можна побачити й людей, які ще недавно спекулювали на українство...

В міжчасі відбувається спішна евакуація міста під охороною жандармерії та війська. Цілий день і ніч гудуть вантажні авта, скриплять вози. Прекрасна, монументальна будівля Краєвого Уряду вже майже опорожнена, подібно, як всі інші величаві будинки державних установ. Напрямок евакуації: Хуст, Середнє, Свалява...

Масово і спішно виїзять чехи з родинами в напрямі Праги. Одинокі залізнична лінія в напрямі Ужгород—Кошиці перевантажена, на двірці відбуваються дanteйські сцени при зловуванні вагонів. Приватні власники авт роблять знамениті інтереси: за вантажне авто до Чехії платили нині 18 тисяч корон! Літакова лінія також переповнена; місця викуплені на кілька днів наперед. Кожний рахує, що залишається йому тільки... п'ять днів часу.

В такій атмосфері можна собі уявити, як виглядає нині Ужгород і далі Мукачів.

На українське населення Ужгороду і Мукачева впало віденське рішення, як удар грому. Бо чейже до останньої хвилини були певні й офіційно достовірні вістки про залишення Ужгороду і Мукачева за Карпатською Україною. Певна була лише віддача Берегова і великі сумніви щодо можливості втримати Севлюш. Передучора все це впало наче домок з карт.

Безумовно втрата величезна і нікуди скрипати цієї правди. Тільки подумати: кілька української енергії, кілька тижня збираного гроша вклено у ці міста! Кілько трудів коштував нпр. такий Народний Дім в Ужгороді, кілька тутешня василянська гімназія, сирі-

Жиди агітують за приєднанням Словаччини до Мадярщини.

Мадярські агітатори — здебільша жиди — поширюють в околицях Пряшева поголоски, що східну Словаччину, заселену українцями, прилучать до Мадярщини.

У словацькій місцевості Ступава відбулися протижидівські демонстрації. Мадярське радіо розголосило, що ці демонстрації були звернені проти... словацького уряду.

Присилайте передплату!

сний захист і т. д. Кілько українців, зокрема галицьких емігрантів, осліло тут у центрі української праці, покупцями аголом за тижня за-осадились гроші доми, побудувались... і нині?

Пригноблений, просто розпучливий настрій ужгородських українців збільшала ще обставина, що крім короткої, критичної радіовістки — понад 36 годин не було ніякого повідомлення від карпато-української делегації в Відні. Цю мовчанку, спричинену попросту технічними труднощами зв'язку, пояснювали собі люди якнайгірше. Та остаточно всі більш заангажовані в українській освітній чи політичній праці розуміли одне: — що мусять евакуюватися.

Куди? — Ніхто не знав. Усе виглядало так, що великодержави, зокрема Німеччина, рішилися дати впасти закарпатській державності і віддаючи Ужгород та Мукачів спричинити автоматично... „самозначення“ населення за Мадярщиною.

Треба було бути тут, бачити плач людей, що не вміють плакати, відчувати тремтіння рук, що не вміють тремтіти, щоб зрозуміти важку атмосферу, яка виповнила Ужгород. Усі почувалися замкнені неначе в залізному перстені в положенні куди гіршому, ніж була наша політична еміграція в перших повоєнних роках, коли то десь у світ були все ще широко відкриті. Дуже пригноблюче вплинула також вістка про замкнення польського кордону і відсутність усіх газетних вісток, за кордону. Залишилось одне тільки радіо, наставлене на найнеможливішу пропаванду, а вістками такими суперечливими, як суперечні є інтереси окремих держав.

Швидко вчора пополудні прийшли вже конкретні вістки про подробиці віденського рішення. Якщо маєте під рукою географічну карту, то побачите, що випрошена область менша, як було у проекті Рібентропа, бо за ціну Ужгороду й Мукачова залишили плодючу Севлющину, кращу навіть від забаченої Березівщини. При цьому слід знати, що українська національна свідомість на Севлющині доволі розвинена, просвітницький рух працював там в останніх роках дуже інтенсивно.

Міністр Ревай, інтерв'юваний Вашим кореспондентом на тему нового положення Закарпаття, заявив:

„Вістка про гарантію великодержавним нових кордонів нашої держави та про їхню господарську допомогу — анісове і кристалізує положення. Безперечно, втрата Ужгороду і Мукачова, всупереч усім запевненням рішальних чинників у Берліні та Празі, заскочила нас, абентежюла і поставила перед трагічними можливостями. Ці можливості катастрофи наших зусиль і нашого довіря нині вже перестали існувати. Мусимо отамити до напруженої праці й вірити, що перекожемо всі труднощі. По втраті Ужгороду і Мукачова не слід привакувати за великої ваги, бо, на жаль, оба ці міста мали життєву й малярську більшість та через те були постійно державами дуже сильною протиукраїнської акції. З відходом цих міст разом з Берегоном втратимо коло 80 тисяч життів і коло 70 тисяч малярів. Це незвичайно очиснує атмосферу, дає змогу спокійній праці та робить нашу країну національно одноцільною. Це величезні вартості, у цьому хаосі течій, іреленти та цуквань, що дотепер загрожували нашій країні. Правда, не маємо відповідного міста на столицю. Хуст має 14 тисяч мешканців у часі, коли Ужгород та

Мукачів мають їх по 25 тисяч та куди більше приміщення для влади й держ. установ. Але зате в Хусті маємо 13 тисяч нашого населення! Таке середовище створює умовини праці зовсім інші“.

— В якому напрямі піде тепер праця уряду?

— В першу чергу мусимо встановити якнайбільший лад і порядок. Проблема стабілізації та територіальної реорганізації армії, жандармерії і поліції, далі налагодження такої нашої адміністрації — це нелегке. Не менш некуча справа комунікації, зв'язку та власної радіостанції. Справа харчової допомоги населенню Верховини рушена нами з місця вже перед тижнем. Дотепер спровадили ми з Румунії і вже почали роздавати, як запомогу і на відробок, 170 вагонів кукурудзи, нині прийшла вістка з Гальмей, що новий транспорт 81 вагонів уже прибув, у найближчих днях заповіджено дальших 30 вагонів. Голоду цього року на Верховині рішуче не буде, навпаки — люди будуть нарешті раз ситі.

— А пропаганда різних течій, москвофільства і мадярофільства між населенням, даліше акція за прилученням до Мадярщини?...

— З цим тепер раз нарешті скінчимо! Взагалі видамо заборону всякої агітації. Не робимо виборів, але будемо. Люди мусять дістати працю. З будовою доріг та їх направою починаємо вже тепер. Крім цього господарські переговори, які ведемо з Німеччиною, мусять скоро покінчитися і тоді відчиняться перед нашою країною нові можливості.

Вище наведену розмову перевів я наскоро в часі, коли тут для будь-яких інтерв'ю взагалі нема часу. Міністр Ревай відповідав, майже не перериваючи своєї праці при двох телефонах, що приносили раз-по-раз безліч запитів та прохань. Дзвонила Прага, запитувала Хуст і Севлюш. Евакуація відбувається серед величезного браку транспортних засобів. При цьому слід знати, що міністр Ревай є одним членом уряду, що залишився на місці та сам кермує цілістю державних справ у цьому може найбільш критичному для краю моменті. Прем'єр о. д-р Волошин переїхав нині з Відні до Праги, де фіналізує фінансові справи, після чого пе-

реїде просто до Хусту літаком. У Празі перебуває також міністр Бачинський для інтерв'ю у численних справах карпато-українського уряду. Нині зрієся свого уряду повноважний міністр для делімітаційних справ зі Словацькою д-р Фенцик. Уступив також держ. секретар для справ Пряшівщини д-р Пешак. Оба ці рішення не приносять зі собою очевидно крім уряду, бо д-р Фенцик його членом взагалі не був і має тільки безресурсову, повноважну функцію для одної лише справи, а секретаріат для справ Пряшівщини переходив і так до складу словацького кабінету.

Евакуація в повному ході. Майже всі родини б. галицької еміграції виїждять у новоназначені межі Карпатської України. Після односторонньої перерви, викликаній страйком мадярських складачів, виїшло нині чергове число „Нової Свободи“ на 2 сторінки з маніфестом Української Народньої Ради. Це число пересіла.

Що торкається моєї особи, то переїду майже теж на кілька днів на нашу державну територію, щоб пригланутися відносинам у Хусті, Севлюші та інших місцевостях. Як зауважу, Хуст уже переповнений евакуацією з Берегова. Всі суди з Ужгороду, Берегова і Мукачова евакуюють до Середнього і вони підчинені президентові д-рові Пежанському. Лікарні евакуюють у найближчу околицю Хусту.

Ще одна, дуже важна справа: Наша преса повинна всіма силами впливати, щоб негайно припинилася всяка нелегальна еміграція сюди і з Польщі, і за кордону. В нинішніх умовах ніякої праці для цих людей нема, а воєнний стан створює для них з правилами дуже неможливу ситуацію. На цю обставину з притиском жертують увагу урядові кола.

Час незвичайно важкий. Всі молоді, свідом сили напружилися до крайніх меж людської спромоги. Творення державності! Творення з умовинах закарпатської дійсності! Чи уявляє собі величину і всю превелику історичну вагу цього творення?...

Роман Голяк.

РАГЛИНИ, УБРАННЯ, ФУТРА

з найліпших бельєських матеріалів першорядно виконані поручат

Повшехни Склад Одзєжи

Львів Пасаж Миколая

Два денрети.

ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА У ПОЛЬЩІ НА НОВИХ ДОРОГАХ?

Варшава, 11. листопада.

Між тими двома президентськими декретами замкнувся восьмидіятний шмат часу, очікування, тривожної непевності, надійних сподівань та уявних комбінацій на майбутнє.

1. червня 1930. р. президент польської держави проф. Ігнатій Мосцішський видав перший декрет, що на його основі мала повстати і створитися нова сторінка у житті Православної Церкви у Польщі, матірної церкви половини українського народу у межах польської держави.

Декрет президента заповідав скликання Собору Православної Церкви у Польщі і хорів нагадувати до традицій відомої в історії Польської Конгрегації, що адіспонувала у давній Річчеспозполітї три основні церковні ідеї: устроєву соборноправність, автокефалію, себто сепарацію української Церкви від московської та повну рівноправність з католицьким Костелом щодо становища в державі.

Декрет президента проголошено тоді в усіх виявлях пошани для великого акту державного значіння. У православної варшавської катедрі і по всіх церквах чотирьох православної єпархій зазвонили радісно дзвони: православної віри на чолі в духовенством очікували подражни ситуації їхньої Церкви, польська державна рація тримала в руках ступінь толерантності справедливості й пошанування власної конституції.

Від тої пори проминуло всім довгих років. Історію тих вісімнадцяти років характеризує своєчасно „Діло“ хронологічним коротким оглядом, який тут варто нагадати.

„З шістьох комісій Передсоборного Зібрання — писало тоді „Діло“ — дві бодай чи не найважливіші ще ні разу не зібрані, а саме: друга комісія, що мала розвинути та опрацювати статут внутрішнього устрою Православної Церкви, та третя комісія, що мала вирішити справи майже церковного та справу правного становища Церкви у державі. Інші передсоборні комісії теж не скінчили своїх праць. За сім літ вмерло кількох членів Передсоборного Зібрання, дехто зі священників, що репрезентували окремі єпархії, перейшли до інших єпархій і тому їх у Передсоборній Зібранні заміняли іншими особами. Ось як стало ще гірше: Замість Передсоборного Зібрання всю підготовчу працю до Собору повів інший орган, зложений на підставі новітнього принципу. Це т. зв. міська комісія, у склад якої входять митрополит Діонісій та архієпископ північний Олександр і волинський Олексій від Православної Церкви та три (пізніше чотири) представники уряду: директор департаменту ірелігійозів Потоцький, начальник малярного відділу у міністерстві внутрішніх справ, воєвода волинський Юзефський, що заступив собою покійного Годука, та державний міністер справедливості. Ця комісія повстала значно пізніше від Передсоборного Зібрання, та про неї ні сесією не згадує декрет Президента про скликання Собору. Первісно, адалось, що це лише тимчасовий орган, що мав би обійняти працю для тогочасної передсоборної

Завдяки маслиновому олійкові я відкрила правдиву красу чери.

Перед ужиттям маслинового олійку, я виглядала на 45 років!
Маслиновому олійку вдалося „зрости“ чери“
і вигляд на 10 літ молодший.

Однимітне вжиття мила Пальмолів на маслиновому олійку зробило чудо. Маслиновий олійок без сумніву найкращий природний засіб до уніфікації, прикрас і відмолює на шкірі. Спробуй!

При жінці беріться підрізок і домагайся тільки мила Пальмолів.

ШАМПУН ПАЛЬМОЛІВ ПЛЕКАЄ ВОЛОСЯ ЯК МИЛО ПАЛЬМОЛІВ ЦЕРУ.

місії, яка саме мала вирішити питання майна Православної Церкви (ним, як відомо, покищо, але постійно адмініструє світська влада) та справу правного положення Церкви в державі. Тимчасові приписи про відношення Церкви до держави (ціна, за яку перший митрополит Юрій дав згоду на автокефалію) щезли, бо їх основно змінила практика.

Але мішана комісія з участю представників уряду, що єдина могла займатись лише цими двома справами, перебрала на себе несподівано всю роль Передсоборного Зібрання і почала розглядати справи внутрішньо-канонічного устрою Православної Церкви. Хоч колись у грецькій церкві византійські імператори брали участь у засіданнях Соборів, то проте це була лише репрезентативна роль. Так само у російській синодальній церкві у підготовчих працях до Собору (у 1905 і 1906 р.) не брав участі представник царського уряду. Цар чи византійський імператор виступав як Помазаник Божий, що мав грати таку саму роль, яку у старому завіті грав жидівський цар поруч з первосвященником та пророками. Згадаймо, що византійський імператор чи російський цар були люди тої самої православної віри.

Нині праці і рішення майбутнього Собору Православної Церкви у Польщі підготує комісія, в склад якої у половині входять люди іншого віроісповідання, тогочасного, що досі в очах православних все виступало, як протилежна сторона.

Мішана комісія працювала зволікаючи до весни ц. р. коли то, в час, як нищили старі холмські церкви зрезигнувала з дальших беззастидних засідань, що їх постанови знівечила практика. І аж тепер, коли відомі холмсько-волинські події вдарили вже по престижі першого секретаря Президента, оця комісія зібралася цілком несподівано 17. жовтня ц. р., щоб під час короткого засідання прийняти до відома готовий, новий проект внутрішнього статуту Православної Церкви у Польщі, що його зреферував новий директор департаменту віроісповідань п. Дунін-Борковський, наступник старого графа Потоцького, який уважав за потрібне добровільно залишити своє високе місце.

В кільканадцять днів після цього міністр віроісповідань проф. Свентославський прийняв на авдієнції єпископат Православної Церкви у Польщі, від імені якого митрополит Діонісій висловив згоду на новий статут.

За день-два появиться у Деннику Законів Польської Держави новий декрет Президента Ігнатія Мосціцького, яким проголосить цей статут для вжитку православних.

Головні риси того статуту читачам „Діла“ у загальному вже відомі. Православна Церква матиме теоретично соборний устрій, польська держава матиме внутрішній на закордонний вжиток гарний формальний аргумент, мовляв, правні відносини між Православною Церквою й державою щасливо унормовані. Дарма, що нові постанови у мінімальній відношенні здійснюють перший декрет з 1930. р. та дарма, що польська преса вже сьогодні цілком неправдиво пише, що автором нового статуту є синод православних єрархів.

Ніхто теж не чув досі про якийсь відшкодування за втрату к. 120-ти церков. Майже що дня хтось з православних духовників і далі дістає повідомлення про те, що „для державного добра“ мусить виїхати зі своєї парохії. А вже жаскавим запереченням соборних засад є но-

мінація двох військових капеланів о. Шретера та о. Семашка, що — як відомо бодай з наших статей у „Ділі“ — завжди кидали колоди під ноги своєму митрополитові і раптом, як подає перше число „Відомості Метрополії Православної“, що стали єдиним пресовим органом православної церковної найвищої влади — дістають благословення того ж митрополита на єпископство.

Карпатська Україна

Польська преса всіх напрямків і відтінків не перестав на спілку з мадярами бідкатися над теперішнім положенням Карпатської України та турбуватися її долею, мовляв, обкреслює Закарпаття згине смертю самогубника через недостачу харчів, заробітків, комунікаційних засобів і т. д. Просто волосся дубом стає, коли читати такі нісенітниці, обчислені виключно на пропаганду, нісенітниці, що не мають найменшого оправдан-

В житті Православної Церкви у Польщі було вже багато несподіванок з обох боків: і від урядових чинників і православної пастви. Хто думає, що сама формальна теоретична літера нашвидко створеного права зліквідує вагу і силу проблеми Православної Церкви у державі — буде ще одну фікцію. Тому остання поагода не є ще остаточна і створює лише нову провізорію.

КТВ.

-- самовистачальна.

ше невикористовувані ліси. Тих лісів мадяри не дістали (а з ними й багаті мінеральні зложня) і тому їх так серце болить за долю карпатських українців.

Як бачимо, то найбільші вороги Карпатської України признали, що вона має ліси, які під теперішню пору самі можуть експортом деревного матеріалу заспокоїти найпекучіші потреби молоді держави. Ті величезні ліси, на сході здебільша шпилькові, на заході листясті, є одночасно природними заповідниками, в яких живе ще багато дичини. Ріки пребагаті в рибу і заповідь уряду Карпатської України, що розбудує на велику міру рибальство, сперте на якнайкращих природних підставах.

Та не тільки ліси, що за ними побивалися мадяри, є великим природним багатством Карпатської України. Закарпаття — це найбагатший у світі мінеральними джерелами край. Майже кожна вода на Верховині — це мінеральний живець. Ці джерела ще далеко невикористані. Відповідне використання мінеральних живців — це незвичайно вдячне завдання для карпатоукраїнського уряду. Досі лиш деякі джерела використовують. На окрему згадку заслуговує живець Поляна, який лежить на роздоріжжі двох головних шляхів недалеко Сваляви. Поляна відома алькалічно-муріятичною шавою, яку експортують. Далі на увагу заслуговують: Люмшур (сірчано-залізні джерела), Ужок (алькалічно-земно-залізна шав), Квасів к. Рахова (алькалічно-залізна шав), Слятинські Доли (соліанкові купелі у Мармарошині), Руська Мокра (алькалічно-залізна шав), Неліпено к. Сваляви (шав), Деренівка (залізні купелі), Вишків (соліанково-алькалічно-залізні купелі).

Крім мінеральних джерел має Карпатська Україна пребагаті зложня соли у Слятинських Долах. Ці зложня знаходяться просто на поверхні землі. Соли має Закарпаття стільки, що постачає її для цілої території б. чехословацької республіки.

У кількох місцях є нафта і, як знавці нафтового промислу сподіються, при докладніших розшуках удасться знайти ще багатші джерела нафти. Є теж у Карпатській Україні вугіль, залізо, мармор. Вчора ми вже подали, що при допомозі різних промислових кол уряд Карпатської України почне у найближчих днях правильну експлуатацію всіх цих копалин. Крім цього є теж на Закарпатті чимало інших, менше важких мінеральних багатств. Над берегами верховинських рік (Келечин і Кобилецька Поляна) можна подібати прегарні кварцитові кришталі, т. зв. „марморські діаманти“.

ТУРИСТИКА.

Чималі доходи може черпати Карпатська Україна в майбутньому із туристичного руху. Карпатська Україна, положена на поудинному абочі Карпат, серед величезних лісів, поперізувана гірськими річками, має безліч краєвидів, що приманювали до себе туристів. Тепер, коли уяв — як заповів його поетів о. А. Во-

ГРИПА, ПРОСТУДА.

Дошва погода і негода сприяють грипі і простуді. Засобом, якого вживають при грипі, простуді, гарчці, дрижках, лмоті в кістках є таблетки Тоголь, які приносять полегшення. Таблетки Тоголь зменшують гарчку і не викликають ніякої іншої побічної шкоди. Дістанете в кожній аптеці.

ня. Не треба переводити ніяких студій, щоб переконатися, скільки правди в цих голосіннях неперешкідливо польсько-мадярських плачох. Вистане переглянути якінебудь статистичні матеріали, чи матеріали, що торкаються географічного положення краю, щоб пізнати, які великі багатства скривають у собі карпатоукраїнські гори. Багатства, що не лиш заспокоять усі внутрішні потреби молоді держави, але стануть теж твердою підставою її господарської розбудови у всіх ділянках буденного життя.

ПРИРОДНІ БАГАТСТВА.

Само мадярське радіо, яке перед рішенням арбітражної комісії захистувалося різними неімовірними та одночасно найвищими обіцянками для „братів карпаторосів“, зрадилося, про що справді мадярам шло: не про мадярську меншину тільки про найбільше багатство Карпатської України. Її величезні, майже зовсім

О. Левицька і С-ка
Львів, Кордецького ч. 51.

лошин — покладе окремий натиск на правильне збільшення туристичного руху, наплив туристів на Закарпаття подвоїться і потроїться та одночасно збільшиться наплив готівки від чужинських туристів. Годиться при цьому підкреслити, що туристичний рух матиме для Закарпаття ще і друге значіння. В Карпатській Україні, як і на нашій Гуцульщині, сильно розвинений домашній промисл, зокрема кераміка, орнаментика та інкрустація в дереві, килимарство, ткацтво і передовсім вишивки. Всі продукти домашнього промислу знайдуть серед туристів охочих і добрих покупців. Знаменитим туристичним тереном є ціла Карпатська Україна, починаючи від Ужогоцького просику (в якому залізничну лінію Волосянка-Ужок називають „Підкарпатським Семерінгом“), попри Волове до Рахова та Ясіня. Вихідних туристичних точок чимало. З Хусту, славного руйнами старого замку, їдуть постійно автобуси до Волового, яке є вихідною точкою всіх прогулянок у середню частину Верховини. Справжнім Дорядом для туристів є східна частина Карпатської України із природним туристичним осередком Рахів, який є одночасно прегарним літніщем та осередком різних літніх і перш усього зимових спортів. Усі гори лісисті і мають лагідний спад та є таким чином ідеальними туристичними і спортивними теренами. Багатство дички приманюватиме теж із заходу запалених аматорів-ловців. Адже левачи чи в якійсь іншій закутній Європі можна було б уладити такі приманчі: лиси, як лиси на медведів, вовків, рисів, диких котів, оленів і диких у заповідниках карпатських гір.

Якщо йде про привабливість Карпатської України для туристів, не даром називають її тепер чинкрв частіше „Підкарпатською Швайцарією“. У багатьох закарпатських місцевостях є добре вишукані туристичні домівки-сховища. Є теж чимало приватних будинків призначених для туристів.

КОМУНІКАЦІЯ.

Другий улюблений коник, що на нього всіля польська й мадярська пропаганда, це терени, мовляв, Карпатська Україна має тепер відірваний доступ а усіх боків. Будапештський кореспондент „Газети Польської“ Сьогожевський ужив порівняння, що Карпатська Україна — це замешкала вулиця, на обох своїх кінцях замкнена. Чи воно справді так?

Перший погляд на карту Карпатської України переконує, що хоч Карпатська Україна страждала залізничне połącження зі заходом через Мукачів та Ужгород, то новий кордон робить куди більш мизерну прислугу Мадярищині. Аж Ужгород і Мукачів зовсім відірвані від себе. При тому Мукачів взагалі не буде мати безпосереднього залізничного połącження з Мадярищиною.

Зате Карпатська Україна зовсім не відірвана від заходу, від Словаччини і Чехії. Головні гостинці із Хусту, який веде через Мукачів та Ужгород на захід, майже а цілості залишилися по українському боці. Як подає пресою служба карпато-українського уряду, перерву цього гостинця в Ужгороді поладнають у той спосіб, що в найближчих днях почнуть будувати від Собранців (від готового шляху) відногу крізь Петрівці до Кам'яниці, в якій головна артерія стикається з поперечним шляхом, що веде із Калонія (по нашому боці) до Ужгороду. Цим гостинцем веде шлях до Оріхівця, звідки знову побудують відногу до Середнього. Отже вистане у двох місцях збузувати відноги, що окупилиб Ужгород — і старий шлях заледнить у свої відсотках свою комунікаційну життєвадатність. Годиться при цьому відмітити що

той шлях удержаний в якнайкращому стані і ним постійно відбувалася автобусова комунікація Ужгород—Мукачів.

Рівнобіжно до того гостинця веде другий, позовжний шлях Хуст—Свалява—Перечин—Синь—Пришів, який тепер служить уже до автобусової особової та вантажної комунікації і небавом має стати одною з найкращих в Європі автошляхів, яка получить Карпатську Україну з Прагою та з Німеччиною. Тою теж долиною поведуть нову залізничну лінію.

Крім цього в руках карпато-українського уряду залишилася велика частина давньої залізничної артерії на відтинку Сигіт (по румунському боці) — Хуст — Севлюш, яка на підставі окремих комунікаційних умов, що їх закрючують у Будапешті (комунікаційна підкомісія), далі лунтиме Закарпаття зі заходом.

Позатим Карпатська Україна має ще три поперечні шляхи, що теж матимуть чимале значіння, а саме лінії: Ужок—Чоп на відтинку до Ужгороду, Лавочне—Мукачів (головне получення Львова з Будапештом) і Ясіня—Сигіт (найкраще получення для Польщі зі Семигородом). Є ще й кілька менше важких відног.

Карпатську Україну перетинає теж ще кілька поперечних шляхів гостинців, з яких усі мають ближче, або даліше получення з Хустом. На окрему увагу заслуговує гостинець, який веде а Хусту на північ до Вучкова та відтак долиною переплає в західнім напрямі гори до Волівця і лунчиться з поперечкою Верещке—Свалява—Мукачів. Той відтинку Волове-Воловець мусять ще відповідно розбудувати. Також із Горонди поведуть получення через Страбичів до головного гостинця.

ДОЛИНИ — ПОЛОНИНИ.

Ще один „аргумент“ намагається ворожа Карпатській Україні пропаганда висунути, а саме вона торочить, що Закарпаття залишилося тепер зовсім без долів. Ні словечком не спомінає ця пропаганда про те, що рішення арбітарж-

ної комісії випало і в цім випадку розмірно корисно для Карпатської України. Новий кордон забрав, правда, полудневу частину долів, але зате залишив при українцях плодючу долину у трикутнику Ужгород-Горонда-Мукачів та другу долину, яка тягнеться від Мукачєва попри Шалатки, Севлюш аж до румунської границі. Тут годиться ще підкреслити, що долина Севлюша куди більше родюча, як баговиння Берегівщини, яке дісталось мадярам. Третя долина — це долина Хусту, яка веде вузьким поясом понад Тису глибоко в гори. Крім тих долів залишилося при молодій державі ціле підгір'я зі своїми винницями.

Гори Карпатської України мають пребагаті полонинські терени, які творять просто вирізня підставу до якнайкращого розвитку скотарства і молочарського промислу. Ті полонини куди більш, як по нашому боці. З них найважливіші такі: Рівна Полонина, Боржава, Кук, Красна Полонина і Свидовецька Полонина, не рахуючи менших полонин.

Як відомо, уряд Карпатської України заловив устами свого прем'єра раціональну розбудову скотарства (заведенням расової рогації худоби, яку спеціально спроваджуватимуть із заграниччя, овець і т. д.). Одночасно уряд заповів, що вжне всіх заходів, щоб молочарський промисл станув на якнайвищому рівні. Раціональне молочарство дасть змогу Карпатській Україні експортувати молочарські продукти, що у свою чергу причиниться до розбагачення держави.

Як видно з усього того, природні багатства заповнюють аповні прожиток Карпатській Україні. Дотеперішня мережа шляхів забезпечує наладнання відповідної комунікації, а після переведення проектованої розбудови шляхів молода держава зможе стати не лиш самовистачальною під господарським оглядом, але й здобуде собі відповідне політичне значіння а Середній Європі.

Р. С.

Пані, Панове найдуть найкращі осінні зимові Новини сезону в нововідкритім відділі фірми
МОДНІ ТЕКСТИЛІЯ — ЯН ВАЛЛЯХ І СИН
Львів, Площа Галицька 14, тел. 209-82.
Матеріали мундуркові. Цини безконкурентні.

„Упрощення партійно-політичного життя у Чехії“.

Поволи, але з кожним днем чеське громадянство приходить до рівноваги духа й до застанови над дальшими шляхами свого національно-державного існування. Майже одностайно лунє а сторінок чеської преси переконання, що ритунок і дальший розвиток обертеної жовтневою катастрофою чеської державності можливий тільки а концентрації всіх національних чеських сил. А це може статися згідно а думкою чеського загалу, тільки на руїнах системи різношерстного партійництва.

„В сусідстві великої держави а тоталітарним режимом — пишуть „Лідове Лісти“ — не може на довшу мету існувати держава, в якій численні партії тижнями радять і дискутують над проблемами, що їх сусід вирішує за кілька годин“.

Зрештою, все політичне чеське життя — лише на іншому місці той самий орган — зосереджується уже й тепер не в партійних відділах, тільки довкола чотирьох імен: Берана, Прамєка, Гампа та Каліжкі. Часи безплідної опозиції та парламентарного язичка у вагітних усіх аграрників, народних соціалістів, людових католиків, соціал-демократів, націонал-демократів, не кажучи вже про обезголовлених і розбитих комуністів, безповоротно минули й ніколи мабуть не вернуться. Одна національна партія, одна національна воля, один національний провід — це наказ дня, бо тільки таким шляхом — пише „Венков“ — у морально розхитаному громадянстві можна привернути авторитет держави й віру у власні національні сили.

Провідники дотеперішніх чеських партій бачать і самі гаряч, що в змінених політично-державних обставинах тяга громадянства до сильного одноцільного проводу є приказом хвилі. Щоб не дати собі вирвати ініціативу а рух, назвали вони самі до „упрощення партійно-політичних відносин“. З починку виконуюго

комітету народно-соціалістичної партії (т. зв. мьлофаціш) і по деякій позакучасовій аступній підготові зібралися в чеському парламенті 8. а. м. члени головних чеських партій на нараду, одностайною темою якої була: концентрація національних партій під проводом директорії, зложеної а провідників дотеперішніх партій. З короткого звіту про ці наради, які продовжувалися 9. листопада, виходить, що змагання до „упрощення партійно-політичних відносин“ найшли на цій нараді податливий ґрунт і що мабуть небавом уже чеське політичне життя вийнеться у форми монопартійної системи, хоч без тих протидемократичних крайностей, які характеризують німецький національний соціалізм. Щож і казати: для системи „фірерства“ треба мати „фірера“, болей малого формату Тітлера, а коли його нема, чеські партійні провідники думають про колективне рішення а до, про директорію.

Ці заходи для зосередження усіх чеських національних сил в одній партії, як основі до утворення одного проводу у формі директорії, знаходять радісний відгук у чеському громадянстві.

Небавом мають відбутися вибори президєнта чесько-словацько-української федерації. Ідуть дуже важливі переговори зі словацькими українцями, треба підготувати і провести нову федеративну конституцію, треба налагодувати основ перереорганізувати господарське життя цілої федерації, переформувати армію, адміністрацію, переставити всю закордонну та внутрішню політику, а те все може перевести окро й доцільно тільки добре зорганізоване і дисципліноване громадянство федерації. Словацькі українці замикають вже у своїх автономних державах систему партійницького балкану — тепер, каже чеська преса, слово за чехами. І в Празі провідники чеських партій мають дати на це відповідь.

Німецька меншина в Польщі

ДОМАГАЄТЬСЯ ПОЛІТИЧНОЇ АВТОНОМІЇ.

В останніх днях нарабала деякого шуму в польській пресі промова б. сенатора Візнера на з'їздах провідників організації „Юнгдойтше Партай“ у Познані та Бидгощі. Цю промову надрукували „Дойтше Нахріхтен“ з 1-го листопада ц. р. У ній б. сенатор Візнер станув на становищі, що тепер не йде вже про охорону ні-

мецької національної групи, але до цілого німецького народу взагалі.

Оце становище б. сенатора Візнера викликало велике негодування п. К. Чапінського, що вмістив з цього приводу в „Роботніку“ дві великі статті під багатомовними наголовками: „Маневри гітлерівців у Польщі“ і „Кертична робота“. В першій з них п. Чапінський пише: „Ми зовсім природно, є прихильниками повної рівноправності німців у Польщі, повної охорони їх прав — шкільних, мовних, соціальних і т. д. Ми не раз давали вислів тим своїм погля-

мецької одиниці, але йде про права німецької групи, як цілості. Тобто, не в тому річ, щоб окремі німці в Польщі мали змогу користати з німецької школи, з права вживати своєї мови чи з усіх соціальних прав, але в тому, щоб німецька меншина як суцільна група, мала всі політичні права, щоб мала політичну автономію. В межах тієї автономії німецька група вже сама подбає про належну безпеку прав окремих одиниць.

„Зі станом одиничного права — говорив б. сенатор Візнер — і виключної охорони одиниці треба зрівати. В заміну за те і національна група і держава мусять збудувати національну політику на понятті права національної групи“.

Що торкається самої німецької меншини, то б. сенатор Візнер так з'ясував цю справу: „Поведінка з німецькою національною групою — це вже не виключно справа даної держави, якою вона могла би довільно диспонувати, але тут треба вже брати під увагу огляди, що їх устійнюють сили, які співдіють і мають рішальне значіння на великій світовій арені, і воля великого народу, до якого національна група належить. З тією засадничою зміною у відношенні до національної групи, вона сама перебирає охорону одиниці, гарантію за її життя, її культуру і буття. Згідно з таким поглядом вже не буде можливе, щоб держава спирала виконання національних, суспільних і культурних вимог німців на своєму відношенні до одиниці, бо виконання або невиконання в такому випадку (домогань національної групи) рішатиме про політичне відношення держави не тільки до ві-

дам, нпр. у соймі. З братньою німецькою соціалістичною партією боремося спільно — на Шлеську, в лодзькій окрузі і т. д. Але в данім випадку йде про реакційні й небезпечні маневри польських генляйнівців. Небезпечні теж з погляду німецького працівого люду в Польщі. Бо хіба кожний розуміє, що чається під словом (гітлерівська) „автономія“. Як генляйнівські маневри в Чехословаччині скінчилися для німецьких соціалістів — відомо“.

На заяву б. сен. Візнера зареагував теж дуже гостро ендецький „Варшавські Дзєннік Народови“, який уважає, що „постуляти п. Візнера — то створення держави в державі“. Подібно, як у Судетах — пише „В. Дз. Н.“ — гітлерівці домагаються признати німецьку „групу“ в Польщі за підмет публичного права“.

Другу свою статтю п. Чапінський кінчить закликком, що треба дуже уважно „приглядатися“ акції п. Візнера і його прихильників, які хочуть „створити автономну політичну німецьку „групу“ залежну від політики „Третього Райху“. „Наша прихильність“ — пише він — до працівого німецького люду в Польщі, наша приязнь для німецьких соціалістів, все те не може замирати нам очей на кертичну роботу гітлерівських агентів у Польщі. „Приклади вчать“ — каже латинська приповідка. Був такий приклад... роля Генляйна в Судетах...“

Чи вільно дарувати чужі землі?

Допис із Ковля на Волині.

В Ковлі стався невеличка подія. Але вона така характеристична для Волині й така цікава з публично-правового боку, що годі не довести її до відома дотичної влади і ширшого громадянства.

Міський уряд Ковля постановою міської ради з дня 27. жовтня ц. р. подарував ДОК на міській потреби 18 гект. землі, що належить до приватних власників.

Початок цієї цікавої історії такий: Ковельський повітовий староста 28. IX. ц. р. на підставі 52 розпор. Президента з 24. X. 1934 р. дозволив ДОК ч. 11 негайно часово зайняти біля 24 га землі, положеної при збігу Володимирської вулиці й запроєктованої нової дороги Ковель—Холм. Згадана земля складається з понад 4 га міської землі та з 23 дрібних кусників, що є власністю приватних осіб. Треба додати, що ці ковельчани володіють згаданими кусниками з більш чи менш давніх часів, ведуть на них різнку господарку, городики й садки, мають будинки й т. д.

Старостові повідомило власників переданої ДОК землі не персонально, а повідомленням на стінах, подаючи в цьому кількох землі в кого вивласнюється та що воєвідський уряд остаточно вирішить справу вивласнення й окреслить розміри відшкодування кожному з власників. Хоч як важко бідним ковельчанами розставитися зі своїми варстатами праці, особливо з довго плеканими садками, але вони погодилися з долею й звернулися до воєвідського уряду з просябою приспішити справу, щоб могли якнайшвидше дістати відшкодування й подбати про нові варстати праці. І з просябою усунути не-

справедливий вимір землі (міський уряд приватну дорогу присвоїв собі).

І ось у тому самому часі, як грим з неба, — згадана вище постановою міської ради Ковля: подарувати ДОК 18 гектарів землі в поданих вище межах, тобто тих самих власників, яким, згідно з повідомленням староства, воєвідський уряд мав окреслити відшкодування. Подарувати як свою власність.

Але найцікавіша тут правна сторона. Президент п. Боднарський вирішив, асупереч постанові старости, що земля не є власністю згаданих 23 людей але міська. Отже місто буцімто має право дарувати її ДОК. Вирішив та й годі! А за ним вирішила й міська рада. Це-ж так легко зробити! Написати до протоколу, що такі-то землі не таких-то, а міста Ковля, і да-і! — подарувати їй — і все.

Зрештою президент п. Боднарський людина виrozumіла. Він заявив, що як хто із згаданих 20-ох згорою власників докаже свої права на вивласнену (подаровану) землю, то місто дасть йому свою землю в іншому місці.

Такі речі можуть діятися хіба на Волині. Бо-ж і не правникові відомо, що щоби когось усунути з його землі, а потім подарувати її, то не власник, але місто спершу мусить доказати свої права. Отже постанови міської ради не можна звати правною і не можна її виконати.

Хіба можна отак подарувати чужу власність, позбавити власників землі, будинків, садків, парствів праці. Та-ж це глум над правом.

Треба надіятися, що ДОК не прийме такої „даровини“ й адміністраційні чинники спрямують справу вивласнення на належний шлях. Р. П.

Що писало „Ціло“ 50 років тому.

Середа, 14 листопада 1888.

ПОХОРОН О. СТЕФАНА НАЧАЛИ.

В похороні о. Стефана Начали в Шельпних крім численного духовенства і маси народу взяли участь „відпоручники львівських русько-народніх товариств пп.: пов. Романчук, д-р Кость Левицький, д-р Антін Горбачевський, в імені редакції „Ціла“ її член п. Іхнікевич, від академічної молоді п. Трильовський“.

У 50-ЛІТТЯ СМЕРТІ КОТЛЯРЕВСЬКОГО.

В кореспонденції з Києва: „Цими днями в Києві відбулася вечірка в пам'ять 50-тих роковин смерті І. П. Котляревського. Попереду хотіли наші люди відслужити панахиду, щоби пашанувати пам'ять незабутнього Івана Петровича, але ті сумні обставини, в котрих перебуває тепер Україна, не дали цього зробити. Навіть київський щоденний часопис „Київське Слово“ не згодився надрукувати оголошення про те, а із згадки, що мала цілком науковий характер, редактор, а не цензор, власною рукою вирізає більше половини. Тому то вечірка відбулася приватним способом між київською молоддю. Розмова йшла про речі поважні, наукові, декламували і співали“.

БІСМАРК — ДОКТОРОМ БОГОСЛОВІЇ.

„До численних почесних відзнак Бісмарка долучилася ще одна: університет у Гіссені, в горішній Гессії, іменував дня 10. ц. м., тобто в день народни Лютра, князя Бісмарка доктором богословії“.

Чудесна віднова позолочення хреста

НА ГОЛОВНІЙ ВЕЖІ ЦЕРКВИ УСПЕННЯ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ У ЛЬВОВІ.

В половині вересня ц. р. стигматичка Евстахія Бохняк в екстазі, в нашій приявности сказала, що вона, на приказ Ісуса Христа, духом позолотила хрест на одній церкві у Львові, і показала рукою напрям на церкву Успення Пресв. Богородиці. Кожний львівлянин може на власні очі перекоонатися, що з усіх позолочених хрестів на львівських церквах та костелах найсильніше блищить хрест на головній вежі Успенської церкви при вул. Руській. Але той хрест блищить тільки з того свого боку, що його видно з Ринку; а той бік хреста, що від залів, цілком темний. Відновлений, позолочений також півмісяць під хрестом. На кулі, що під півмісяцем, відчищена тільки одна третя або четверта частина згори (на споді вже ні) і то саме на тому місці кулі, яке вказує напрям до мешкання Евстахії Бохняк. З віком тогочасного (при вул. Шептицьких ч. 3, II. пов.) ми не раз оглядали відновлений хрест на Успенській церкві, як він у світлі сонця наче горить. З подвіря Ставропигії крізь льорнетку добре видно, що на кулі під хрестом, на невідчищених місцях грубезний бруд (наскільки наші відомості сягають, той хрест був поволочений у 1795. р.).

На наші запити Евстахія Бохняк сказала, що позолотила хрест на Успенській церкві в суботу 27. VIII. ц. р., себто в навічерея празника Успенської церкви; а тільки один бік позолотила тому, щоб це звертало більшу увагу. Завважуємо, що Евстахія Бохняк від ряду літ завжди лежить і не виходить з хати. Ми підписані, вповні переконані, що чудесна віднова позолочення хреста на Успенській церкві у Львові дійсно є ділом Евстахії Бохняк, бо з тим стоять у згоді й інші її чудесні, аналогічні діла, як чудесне відновлювання і малювання святих образів (духом, без рук, навідадь), що ми ствердили понад усякий сумнів.

Тому, що чудесна віднова позолочення хреста на Успенській церкві у Львові є явним ділом, ми почувалися в совісті зобов'язані подати до прилюдного відома, що ми знаємо про те явище.

У Львові, 2. листопада 1938.

О. Д-р Г. Костельник; Д-р К. Чехович; Сергій Хруцький; Михайло Шалабай»

ЗАВДАННЯ НІМЕЦЬКОЇ ПАРЛЯМЕНТАРНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ У ДЕРЖАВІ ЧЕХІВ, СЛОВАКІВ І КАРПАТСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Як подають праські „Народні Лісти“, парламентарний клуб німецьких націонал-соціалістичних послів і сенаторів у Чехо-Словаччині передав пресі заяву, в якій стверджує, що його завданням є дбати про німецьку справу довести до тривких взаємин між німцями з одного боку і чехами, словаками та українцями з другого.

ДВИГУНИ (МОТОРИ) СПАЛЬНІ „DEUTZ“DIESEL, ГАЗОВІ, БЕНЗИНОВІ
для промислу, електричних, рілльництва.**ДВИГУНИ КОРАБЕЛЬНІ, ТРАКТОРИКИ
АГРЕГАТИ ЕЛЕКТРИЧНІ**

ФАБРИКИ:

„HUMBOLDT“ — DEUTZMOTOREN“ A.G. у Кольбні

ДОСТАВЛЯЄ:

Генеральне і виключне представництво на Польщу:

„DEUTZ — HUMBOLDT“

ЗАСТУПНИК

інж. Альойзи Шахерль — Львів,
ул. Романовича ч. 1. Телефон 206-72.

лонної політики. Колишня наша закордонна політика признавала завжди політику приятельських відносин з Німеччиною. Але поворот з необхідною радикальною зміною внутрішньо-політичних національних відносин держави, до яких наш нарід не був дозрілий, викликав те, що провідні чинники не могли відважитися на далекодучу зміну. Трагедія, яка за цим прийшла, витворила нову ситуацію. Те, що було раніш, перестало було бути дійсністю. Залишаюся твердо переконаним, що німецький нарід може жити з народом чеським і словацьким у постійній приязні. Німці є найпрацьовитішим народом західного світу, а ми, хоч і малі, але ми є найпрацьовитішим славянським нарідом. Народи, що в своєму розвитку кермувалися завжди лише засадою праці й порядку, можуть перебувати в постійній, взаємно шанованій співпраці, і навіть тоді, коли один із них слабший від другого. Віденський арбітраж витворив ще одну спільну точку чехословацько-німецької політики. До Мадярщини відійшли сотні тисяч словаків та українців. Мадярщина матиме після віденського арбітражу більше як 600.000 словаків і більше як 100.000 українців. Іншими словами: буде там більше чехів, словаків і українців, як було мадярів у великій Чехословаччині.

Змаганням нашої держави мусить бути: уложити з Мадярщиною умову, згідно з якою чехи, словаки й українці мали б забезпечені культурні, мовні і політичні права, якими мадярська меншість користувалася в Чехословаччині. Так само, як ми признавали право Мадярщини перебувати за своїх земляків у Чехословаччині, так і тепер Мадярщина мусить признати наше зацікавлення долею наших земляків, що знаходяться в Мадярщині. Такий самий інтерес має Німеччина щодо своїх німців у Мадярщині. В Мадярщині є більше як 700.000 німців. Провідник словацьких німців посол Кармазин цілком правильно визначив інтереси німців під Мадярщи-

ною, коли минулого тижня домагався, щоб німці в Мадярщині дістали ті самі права, які вони (німці) мають на Словаччині. Також всім відомо, що більш як 700.000 німецька меншість під Мадярщиною не має ані одної горожанської, ані одної середньої чи торговельної або фахової школи, ані одної учительської семінарії, і що навіть народні школи майже цілком змадяризовані. Тоді як німці на Словаччині, а їх є там 160 тисяч, мають власне німецьке шкільництво, початкове, горожанське, середнє й фахове! Не може бути жадної суперчки про те, що інтерес словацької меншини під Мадярщиною йтиме рівнобіжно з інтересами тамошньої німецької меншини. Словаки й німці під Мадярщиною об'єднуються на ґрунті оборони своїх прав так, як це було перед світовою війною, коли словаки співпрацювали й спільно боролися з мадярськими німцями за свої національні права. Оцей спільний інтерес мадярських німців і тамошніх словаків є спільним інтересом Німеччини й Чехо-Словаччини.

Але в Мадярщині не буде лише 700.000 словаків та українців і більше ніж 700.000 німців. У Мадярщині є й інші меншини: румунська, хорватська й сербська. З 10 мільонів мешканців нової мадярської держави буде майже 20% національних меншин, а коли будемо рахувати як окрему націю і жидів, то їх буде більше ніж 20%. Природно, що ні Румунія, ні Югославія не можуть бути байдужі до долі своїх земляків під Мадярщиною. Як у 1895-ому році об'єдналися на національному конгресі в Будапешті словаки, українці, румуни й серби у співпраці з мадярськими німцями, так і по віденському вирішенні діятиме солідарність згаданих меншин. Ріжниця тільки в тому, що перед світовою війною Німеччина була більш-менш незацікавлена національними відносинами в Мадярщині, що Чехо-Словаччини тоді ще не було, що українці не були ще тоді самовпевненим народом та що Румунія і Сербія були малими слабкими балканськими державами. Сьогодні ситуація з усіх боків змінилася. Держави Малої Антанти мають з Німеччиною однакові інтереси, щоб їх земляки в новій Мадярщині були національно збережені та щоб мали забезпечений здоровий національний, культурний і господарський розвиток.

Так пише д-р Дерер. Поділяємо цілковито його погляди щодо „Славянського братерства“. Відчували ми його в цілій своїй історії на власній шкірі. Відчуваємо й тепер і добре знаємо, що тільки державне визволення великого українського народу колись приведе славян до співпраці на реальному ґрунті як вільного з вільним і рівного з рівним.

У Відні вирішено не тільки долю Карпатської України, але й витворено нові основи приятельсько-дружніх відносин між німцями, чехами, словаками й українцями, які сьогодні своєю далекосяглістю перевищують навіть можливість наших передбачувань.

Знаменита кава Еспіро
скоро готова і дешевіше

Збірка на інвалідів Української Армії.

Українське Т-во Допомоги Інвалідам у Львові, вул. Потоцького ч. 48, дістало на днях від Львівського Воевідського Уряду дозвіл на переведення збірки у грошах і натурі в користь інвалідів Українського Війська такого змісту:

„Львівський Воевідський Уряд ч. Пол. В 27/128/38. Львів, дня 7. XI. 1938. На прохання з дня 18. серпня 1938. Воевідський Уряд на основі арт. 2. буква В закону з 15. III. 1933, про публичні збірки Д. З. Р. П. ч. 22/1933, поз. 162 та розп. Міністра Внутрішніх Справ із 14. липня 134 Д. З. Р. П. ч. 69, поз. 638 дозволяє Українському Т-ву Допомоги Інвалідам у Львові перевести публичну збірку на гуманітарні цілі Т-ва у Львівському Воевідстві з вилученням повітів: березівського, кольбушівського, коросненського, ланцутського, нижанського, перемиського, ривського, тарнобжезького, сьвільського й ласького. Збірка буде відбуватися по містах у безпосередній близькості українських установ і церков до закриття пушок дня 27. XI. 1938 та на складкові листи грошевої збірки і в натурі по селах у часі від 27. листопада 1938. до 29. листопада 1938. під умовиною докладно перестерігати постанови вище названого закону та розп. Мін. Переступлення постанов названого закону й виконного розп. підлягає в адміністраційній дорозі карам, що означені в арт. 11. закону про публичні збірки. За Воведу: м-р Болдир, радник“.

Подяючи зміст цього письма до відомого Українського Громадянства, просимо ласкаво всіх, що їм не байдужа важка доля наших інвалідів, використати як слід цей дозвіл та не жалувати хочби найменших жертв у грошах і натурі в користь тих, що літ тому двацять набилися ран і недуг у боротьбі за рідну Батьківщину!

Львів, у листопаді 1938.

Українське Т-во Допомоги Інвалідам,
у Львові, вул. Потоцького 48.**Мужність і бодрість**

у найгірших хвилинах це прикмети ощадних людей, які постійно шадять

У ЗЕМЕЛЬНІМ БАНКУ ГІПОТЕЧНІМ У ЛЬВОВІ

вул. Словацького 14.

(Філія Банку: Станіславів, ул. Собіського II.)

Франція святкувала 20-ліття кінця світової війни.

НЕПРАВДИВІ ВІСТКИ ПРЕСИ ФРАНЦУСЬКОЇ ЛІВИЦІ ПРО ФАШИСТІВСЬКИЙ „ПУЧ“.

У Парижі та всіх більших містах Франції святкування 11. листопада як роковин перемиря мало цього року характер великого національного свята. У величній дефіляді перед президентом республіки на площі де ль'Етоаль та вздовж Елізейських Піль брали участь військові відділи всіх родів зброї. Пополудні представники товариства колишніх комбатантів та патріотичні організації вложили вінки на гробі Незнаного Вояка.

Величне святкування роковин 11. листопада

як національного свята, викликало наперед у шоденниках лівиці велику тривогу.

Соціалістичний шоденник „Попюлер“ та комуністична „Юманіте“ від кількох днів ширли вістки, що деякі організації правіці уладять при нагоді святкування 11-го листопада „фашистський пуч“. Зрештою ці алярми не викликали ніякої реакції. „Попюлер“ зазначає, що вправді правіця не перевела перевороту, але напевно використає ці роковини для політичних демонстрацій.

Відчає англо-французьких розмов у Парижі

НЕ ПОРУШАТЬ СПРАВИ НІМЕЦЬКИХ КО ЛЬОНІЯЛЬНИХ РЕВІНДИКАЦІЙ

Не зважаючи на поголоски, які появилися за кордоном, британські міродатні кола заявляють, що підчас візиту Чемберлена і Галі-

факса в Парижі не порушать справи німецьких аоматань звороту Того і Камеруну.

—o—

БОІ НАД РІКОЮ ЕБРО І СЕГРЕ.

Як подає комунікат еспанського національного командування, цілу п'ятницю йшли завязті бої над Ебром. Нац. війська проломили ворожий фронт під Вента Кампосіна. 900 червоних взяли вони в полон, чимало вбили і поранили.

Над Сегре нац. війська відбили ворожий наступ на мостовий причілок та взяли в полон 200 червоних.

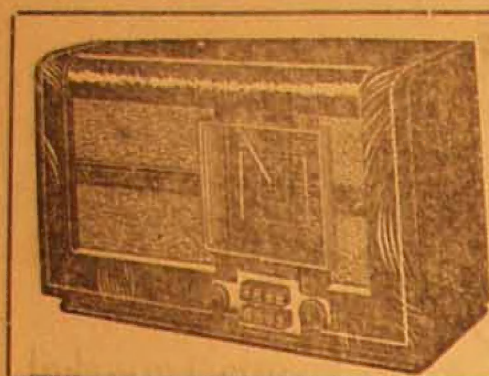
У невдатному наступі на кастельонський фронті згинуло 600 червоних.

ГЕНЕРАЛ СКОБЛІН ТА ЙОГО ЖІНКА МАЛИ ЗВ'ЯЗКИ З АГЕНТОМ ГПУ.

Жінка ген. Скобліна, яку підозрівають в участі в скопленні ген. Міллера, діставала грошові посижки з Палестини. Виявилось, що послав їх б. торговельний агент СССР у Берлін Еттінгтон, якого уважали касієром ГПУ на Західну Європу. Скобліна твердила, що не бачила Еттінгтона від 2-ох років, тимчасом виявилось, що вона та її чоловік стрінулися з ним безпосередньо перед скопленням ген. Міллера.

КНЯЗЬ І КНЯЖНА ГЛЬОСТЕРУ У КНЯЗЯ І КНЯЖНИ ВІНДСОРУ.

В п'ятницю в год. 12.40 причалив на лугу-ському майдані в Ле Бурже князь Гльостеру з жінкою. Вони пообідали разом з князем і княгинею Віндсору та провели разом з ними пополудне в Бульонському ліску. Ці відвідини викликали сильне враження в політичних і товариських колах Парижа й Лондону; дотепер британський королівський дім не підтримував зв'язків з князем Віндсору.

Модерні радіоприймачі „Philips-a“

ВИСОКОЇ КЛАСИ на сезон 1938/39 вже появилася і є у великому виборі до продажу в українській фірмі

На багання демонструємо дома.

„e-comp“

Львів, Сикстуська 29.

Тел. 203-30

Протижидівські виступи в Німеччині.

З приводу вбивства секретаря німецької амбасад у Парижі фон Рата, у цілій Німеччині даліше панує велике обурення на жидів, як на посередників справників убивства. У майже всіх місцевостях Німеччини відбулися в четвер великі протижидівські демонстрації.

РАГЛЯВІ жіночі від 30 л. 50.— **ПЛАЩІ** жіночі від 30 л. 60.—
порукає
ШАПІРА вул. Личаківська 1.

РУЙНУВАННЯ ЖИДІВСЬКИХ КРАМНИЦЬ ТА СИНАГОГ.

У четвер ввечері у Берліні здемоновано чимало жидівських крамниць; усі виставові шибки заставили дошками. Уночі демонстранти заатакували та підпалили жидівські синагоги. Дві великі синагоги у західних берлінських кварталах згоріли до тла.

У Відні у 20-ох жидівських синагогах відбулися пожежі. У багатьох німецьких домах перевели строги ревізії та поконфіскували багато зброї та дефі. Поліція арештувала багато жи-

дів та вивезла їх до концентраційного табору у Мавтауфен.

У Битомі та на цілій Опільській Шлеській юрба поруйнувала жидівські крамниці, синагоги та навіть приватні мешкання.

ВИГАННЯЮТЬ ЖИДІВ ЗІ СУДЕТІВ.

Великі маси жидівських утікачів напливають до Чехо-Словаччини зі Судетів, відкіля жидів проганяють з пісми за смерть фон Рата. Судетські німці підвезли автами жидів до кордону та примусили їх перейти його на колінах. У Судетах горять синагоги.

ГЕБЕЛЬС ВЗИВАЄ ДО СПОКОЮ ТА ЗАПОВІДАЄ ПРАВНУ АНТИСЕМІТСЬКУ АКЦІЮ.

Коментуючи відозву Гебельса, німецька преса надіється, що по антижидівських демонстраціях прийшла черга на антисемітські правні постанови і що ці постанови ще гостріше заатакують жидів, як демонстрації.

У розмові зі закордонними журналістами мін. Гебельс зазначив, що антижидівська акція була спонтанна та, що він вповні годиться з настроями цілої Німеччини. Уряд не думає направляти шкід, доки жидівські крамниці не перейдуть у руки ариївців.

ЗАВЖДИ

MAGGI'ого БУЛІОН

коли до страв потреба росолу

Ліквідація організації Української Соціал-Демократичної Роб. Партії за кордоном.

Наша редакція дістала такий комунікат конференції УСДРП за кордоном за підписом: О. Козловського, І. Мазепа, П. Феденка:

Незабаром минуло 20 років від того часу, коли в Києві, тодішній столиці самостійної Української Народної Республіки, в січні 1919 року, відбувся останній з'їзд УСДРП, однієї з старших українських політичних організацій. Доля судила, що Центральний Комітет партії, обраний на цьому з'їзді, після окупації України російськими більшовицькими військами мусів залишити рідний край і перебувати за кордоном.

За цей час Центральний Комітет УСДРП і потім Закордонна Делегація, що його заступала, за допомогою інших членів партії, що опинилися на еміграції, виконали відповідальну політичну роботу, зокрема вели працю інформаційного характеру в політичній сфері взагалі та зокрема між соціалістичними партіями різних країн для висвітлення правди про українські національні вимоги та про дійсне положення на українських землях. Це завдання виконували представники УСДРП, беручи також участь у з'їздах і конференціях соціалістичного Інтернаціоналу.

Провідні органи УСДРП на еміграції увесь час підтримували постійний зв'язок із своїми однодумцями на Великій Україні. На жаль, більшовицький терор, особливо в останніх роках, руйнував організоване політичне життя у В. Україні та надмірно утруднило будь-які зв'язки з нею.

Конференція УСДРП за кордоном в 5-го листопада 1938 року, обговоривши внутрішнє положення на Україні та міжнародну ситуацію, ще раз стверджує, що нормальне політичне

життя у Вел. Україні може відновитися лише тоді, коли український народ визволиться від чужого панування й утворить свою вільну незалежну державу.

Конференція УСДРП висловлює своє глибоке переконання, що без масових політичних організацій боротьба українського народу за свободу й незалежність не може бути успішною, і тому з огляду на великі зміни, що настали за ці двадцятилітню добу у внутрішніх відносинах на Вел. Україні, ставить своєю метою утворення такої політичної організації, яка могла б охопити якнайширші маси українського трудяшого народу — робітників, селян, інтелігенції.

Щоб почати вже тепер підготовку працю для здійснення цього великого завдання, конференція УСДРП ухвалила розв'язати організацію УСДРП за кордоном, бо вважає, що треба наперед усунути ідеологічні та організаційні перешкоди для майбутнього об'єднання людей праці в могутній русі до національної незалежності під прапором свободи й соціальної справедливості.

Разом з цим конференція розв'язує Закордонну Делегацію УСДРП і відкликає своє представництво із Соціалістичного Інтернаціоналу, доручаючи справу технічної ліквідації організації УСДРП за кордоном членам ЦК партії, що їх вибрано на останньому з'їзді та які перебувають за кордоном.

Конференція кличе всіх членів розв'язаних організацій УСДРП до дальшої невинної праці між собою та в контакт з усіма українськими конструктивними силами для добра українського народу.

КОНФІСКАТА ВІЛІ ПРЕМ'ЄРА О. ВОЛОШИНА В УЖГОРОДІ.

Пресова канцелярія Карпатської України потверджує вістку — яку ще давніше приніс ПАТ — що мадяри сконфіскували віллію прем'єра Волошина в Ужгороді та замінили її на народний дім ім. Гортія.

—оо—

АНКАРА — АТАТЮРК.

У турецькій парламенті група послів видвинула проєкт, щоб столицю Туреччини Анкару назвати в честь П. творця Кемалі Ататюрка, іменем — Ататюрк.

—о—

КАТАЛЬОНІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ МИРУ ТА ПРАВА САМООЗНАЧЕННЯ.

Б. голова катальонського хенераліаду Казанова зложив у Перпінні представникам преси заяву такого змісту: Всі катальонці мають лиш одне бажання: привернути мир, щоб покінчити біль і терпіння свого краю. Каталонія домагається права самовизначення, бо вона не хоче лучити своєї волі з волею решти населення Еспанії. Не є це егоїзм, лише бажання миру для Еспанії та Європи, бо незалежна, об'єднана Каталонія стане чинником рівноваги і ладу між Піренейми і Середземним Морем.

—о—

БОЛГАРСЬКИЙ УРЯД ЗАХИТАНИЙ.

У зв'язку з недавнім голосуванням у болгарському парламенті, підчас якого уряд Косеіанова найшовся в меншині, сподіються політичних змін. Можливо, що уряд уступить або перейде реконструкцію, можливо, що розв'яже парламент.

3 життя української кольонії в Берліні.

(Власна кореспонденція з Берліна).

ЛИСТОПАДОВІ РОКОВИНИ.

В неділю, 30. жовтня ц. р., уладила „Українська Громада“ в Німеччині в порозумінні з місцевим українським душпастирством з привідом 20-літніх роковин національного здвигу в Галичині й освободження Карпатської України Службу Божу та святочні сходни. Службу Божу й панакхиду за поляглих, на яку прибули майже вся українська кольонія, відправив о. прад. д-р Вергун. На вечірніх святочних сходинах у „Лерер-Ферайнсага-І“, що їх відкрив голова „Української Громади“ п. Скоропис-Йоштуківський, промовляли проф. д-р Зенов Кузель про листопадові події 1918 р. та д-р Борис Гомзин про сучасне положення на Закарпатській Україні.

ВИКЛАДИ ПРО ЗАКАРПАТТЯ.

„Український Науковий Інститут“ розпочав з початком листопада постійні виклади в осінньому семестрі. Виклади осіннього семестру присвячені Закарпатській Україні. Викладають по одній годині тижнево директор Інституту проф. д-р Мірчук, проф. д-р Кузель, доц. д-р Крушинський та доц. інж. Диміський: історію, етнографію, літературу та економію Закарпатської України. Одночасно почалися і звичайні п'ятиденні вечірні виклади Інституту викладач д-ра Сократа Іваницького, теж присвяченого Закарпатській Україні.

ІВАННА СИНЕНЬКА-ІВАНИЦЬКА ПЕРЕД МІКРОФОНОМ.

Дня 7. ц. м. висилав берлінський „Кур'єр-вельландер“ українські пісні у виконанні найшарі співачки Івани Синенької-Іваницької. Наші пісні в інтерпретації цієї незрівняної інтерпретаторки української пісні зробили на німецьку публіку таке велике враження, що асистент у другий день повторено

Про БОЛЯХ ГОЛОВИ
НЕРВОВАХ І ГРИПІ

ПОРОШКИ

KOWALSKINA

Літературна сторінка.

Василь Масютин воскрешає єгипетську поетку.

(В. Масютин: „Царівна Нефрета“, повість у 2 томах з ілюстраціями та обгорткою автора. Вібл. „Діла“).

Перед війною друкувало „Діло“ величезну повість Болеслава Пруса „Фараон“, тепер уже давно вичерпану. Це була маленька літературна подія.

Прус за прикладом Фльобера пробував відтворити привабу єгипетську культуру, а деякими її проблемами. Коли ми прибули в тому самому часі читали „На камені“ Коцюбинського, ледви чи хто мріяв, щоб якийсь наш письменник узявся скоро за повість з будької чужої давнини, що не має нічого спільного з нашою історією. Кілька повістей наших совітських письменників, що мають за тло життя далеких нам т. зв. „екзотичних“ народів повстало не з чисто мистецької спонуки, а під впливом актуальних питань.

Аж ось наш відомий мистець Василь Масютин воскрешає нам Єгипет у зв'язку зі славними розкопками лорда Кернервона та Картера. Пам'ятаємо сенсаційні вістки у пресі про помсту кількатисячелітнього Тутенхтамона, якто дослідники гробів фараона вмирали один за одним. Появилася численна археологічна література про нововідкриті пам'ятки єгипетської старовини. Масютин, що живе постійно у Берліні, мусів звернути увагу на чудовий портрет — кам'яну голову королеви Нефрети у берлінському музею і поцікавився Єгиптом. Коли цього року він приїхав на короткий час до Львова, привіз із собою багато фахових книжок з єгипетської старовини, щоб показати нам недовіркам, що повість, яку він написав це не плід лінійної фантазії, а вислід совісних студій. Ясно, що матеріяли, якими користується повістяр — усікі „фактичні дані“ це тільки допоміжний засіб і від їх вартості чи оригінальності не залежить іще вартість та оригінальність повісті. А проте В. Масютин — незвичайно ворушкий ум, що має врозуміння для різних проявів науки, творчості і життя і міняє пензель на перо не на те, щоб подробувати своїх сил у ще одній ділянці, із зовсім фальшивого розуміння свого таланту; — ні, він володіє пером, краще, ніж один наш „професійний“ чи „признаний“ письменник і пишучи вміє завжди щось сказати нове, що раніше добре передумав.

Його єгипетська повість „Царівна Нефрета“ не має в собі нічого з зайвого вантажу, вченої ерудиції, нудних описів і філософічних рефлексій. Це історія про молодого німецького професора, який так захопився відкритою ним мумією, що поза нею ввесь світ перестав для нього існувати. Легко було поставити Масютинові запит: „Чому ви не зробили героєм своєї повісті якого нашого земляка?“ Він мав готову відповідь: „А чому в нас мусять бути дієвими особами тільки самі „свої“? Чи чужинні письменники пишуть тільки про свій край? Дієві особи залежні від сюжету та середовища“. До цього можна додати пояснення, що Масютин видав уже першу свою повість раніше по-німецьки і знаючи наші видавничі обставини, думав — передовсім про чужих видавців.

Наш читач матиме нераз враження, що має перед собою твір не з нашої літератури. Коли більшість може це вважати докором у бік автора, нема сумніву, що знайдеться чимало культурних читачів вихованих на добрій літературі, які признають таке враження за найбільший комплімент для автора. Нічого так сильно не бракує нашим книжкам як тих усіх рис, завдяки яким чужинні повісті витискають усі наші рідні книжки з хат і рук нашої інтелігенції.

„Царівна Нефрета“ — історія одного кохання зперед 3000 років, що мало нагадує ті любовні сучасні історії, які нас цікавлять, захоплюють, нудять і знеохочують до книжок з вічно тими самими мотивами. Герой цієї повісті захоплений старовинною єгипетською культурою, що мала деякі цінності, завдяки зовсім іншим прикметам релігійного та громадянського виховання — відвернувся від сучасності, якою жив. Його життя трагедія відкрила йому одну дивну форму краси і довела його до межі, де людина затрачує почуття дійсності.

В. Масютин зумів досягти того рівня у своїй повісті, коли письменник старається бути якомога простим та ясним, гидуєчи всім, що належить до ефектовних штучних прикрас. Нема сумніву, що кожний, хто піддається чарові цієї простоти нетерпляче чекатиме на другу частину повісті.

М. Р.

Словник чужих слів на столі.

Мало хто з нас пишучи, має перед собою на столі словник. Наші журналісти перекладаючи раз-у-раз чужі тексти не мають де заглядати; ми не маємо великих словників для чужих мов. Нема й досі великого словника чужих слів: один виданий у Світах — білий крук. Нераз хотілиб ми знайти на чуже слово — рідне, нераз хотілиб ми перевірити справжнє значіння чужого вживаного нами, часто надуживаного слова. У цьому другому випадку у великій пригоді стає нововиданий польський словник чужих слів*) з передмовою відомого дослідника проф. А. Брікнера.

З цієї передмови можна скористати в загальному питанні: — як ставитись до чужих слів. Брікнер називає скандалом факт, що польська мова під впливом латинської давно почала класти прикметник після іменника і дієслово на кінці — чого не робить ніодна славянська. Другий скандал у тому, що вона понабирала живцем латинські терміни замість рідних. Це друге явище і досі помітне в українській мові в Галичині, де наша інтелігенція має ввесь час перед очима польські тексти.

Маємо журналістів, які не можуть уявити собі політичної статті без понять „евентуальність“, „евентуально“, що пишуть „реалізувати“ зам. здійснити, квестіонувати зам. піддавати в сумнів, депресія зам. пригноблення, уконститування... Цікаво, що впр. прикметник „консеквентний“ уживають у нас у аначинні „последовний“, а „консеквенція“ дуже часто у аначинні не логічної последовності, тільки фізичного наслідку.

Ясно, що „сатисфакція“ не завжди покривається із поняттям „вдоволення“ (впр. перед поединком), „опінія“ це не завжди „громадська думка“, „аспект“ не завжди „вигляд“ (впр. у філософії). Ніхто з нас уже не протестує проти таких чужих слів як музика, поет, діяльог, льоката, процес, прокуратор, хор, канонік, цитрина, помаранча, салата, кварта, параван, камізоля, кальоші, а багато з них такі як топір, хоруггов, килим, шмба або шафа видаються нам рідними.

Проф. Брікнер перестерігає перед нездоровим явищем вигадувати на всякі чужі слова власні назви, як це робили чехи. Кожна культурна мова приймає чужі терміни від тих, які перші ввели дані винаходи — не диво, що промисл і торгівля повні німецьких слів, мореплавання голландських, куховарство французьких, спорт англійських. Як довго мова бідна, так довго вона позичає на всі боки від сусідів, хоч і згодом намагається очищувати себе від впливів, щоб докзати свою самостійність. Коли що взяти від сусідів чи далеких чужинців, а коли заступити рідним виробом — важко рішити.

Нема сумніву, що нарід, який звик до чужих мов і чує їх довкола себе раз-у-раз, часто лекше прийме загально вживані терміни в інших народів, ніж випрацює свої або вже випрацювавши — їх засвоїть. Ніхто з нас не потребує заступати рідними термінами таких слів як радіо, антена, телеграф, пошта, театр, стемпель і хто зна, чи у спеціальних науках теж варт перекрещувати терміни приняті у всіх культурних мовах, зроблені з латинсько-грецькою традицією.

Наша мова має велитенський народний словник, що міг би засобити кілька народів, а не має (як і не мали інші) висловів з різних наук, техніки, промислу, великоміських осередків. Ан-

глійська мова, що за останніх 100 років поширилась у світі більш як усі інші європейські мови разом, не вагалась позичати направо і наліво з германського джерела, романського і навіть від диких народів. Ці позички не порушили її ясності, гнучкості та життєздатності. Те, що в мові найважливіше: її дух залишився наскрізь оригінальний. Славний мовознавець Мее недурно писав, що з усіх європейських мов англійська найбільше зближена своєю будовою до китайської, від якої не взяла нічого. Мова розвивається самостійно не завдяки щораз-то новій кількості нових слів, а завдяки прикметам своєї складної, запасові своєрідних зворотів, образів, метафор, завдяки всьому тому, що є вислідом зовсім іншого світовідчуження, світоприймання, світогляду, — творчості в усіх ділянках, що відбивається на праці мізку та уяви. Кількість чужих слів у даній мові може бути доказом її рабської залежності і її високого культурного рівня — довгих і невинних взаємин з чужими народами.

Словник чужих слів, що лежить на столі, повинен подавати теж ті численні слова в оригінальному вигляді даної мови, вказуючи на їх походження. Чим більше наша мова європейська, тим більше потребуємо знати, звідки і чому робимо позички або звичайні цитати крилатих фраз і стандартних „гасел“.

К І Р

Львів, Уейського 6. Тел. 280-88.
СТАНІСЛАВІВ, 3-го Мая 4. П. тел. 255.
П Л Я Н И
К О Ш Т О Р И С И
Б У Д О В И

Смерть великого поета-селяху.

Помер у 70. році життя визначний французький поет Франсіс Жам, що від довгих літ жив на селі серед басків. Його назвав один із критиків найпримітивнішим і найбільше самотнім із сучасних поетів у тому розумінні, що Жам ішов тільки за голосом природи і висловлював свої почуття в якнайпростішій, майже дитячо-наївній формі. Він захоплювався ловами, ботанікою, проходами серед піль і лісів. Аж до смерті Жам зберіг свіжість і майже щороку випускав у світ якийсь том поезії або прози, завжди надихані сільською атмосферою, серед якої жив.

З його поезій найбільше відомі „Від ранньої до вечірньої молитви“, „Жалоба перших цвітів“, „Тріумф життя“, „Проліски на небі“, „Християнські георгіки“, із прози: „Каяра Дельбеа“, „Альмаїда Детремон“, „Пан парох з Озерону“, „Сільський поет“, „Повість про заяця“, „Моя донька Бернадетта“, „Листки на вітрі“. У своїх щирих „Споминах“ він оповідає, що любить і що ненавидить, чим думає про світ і чого в ньому не розуміє. Жам уміє найвищі проблеми зводити до буденних дрібниць так, що це не праждає, а має своєрідний чар. У нього дивно сплелася шира християнська віра з поганським культом для природи.

Цікаве, що Жам ніколи не вживав заходів, щоб дістати якусь нагороду, кандидувати до Академії; він не належав до ніякої літературної групи, не признавав шкіль ні напрямків, воліючи садити у себе дома салату, годувати кріляки і бігати за заяцями. З величезною молодісною бородою патріярха, батько семеро дітей він стояв далеко від париського літературного життя, далеко від заздросів, інтриг і перегонів за славою. Навіть велика літературна нагорода за поезію, що прийшла до нього під кінець життя несподівано для нього — в нічому не змінила його способу життя і поглядів на Париж, від якого він відгородився сільським живоплотом

*) Tomaszki Everta i Michałskiego: Encyklopedyczny Słownik Wyrazów Obcych, poprzedzony rozprawą d.r. A. Brücknera. Redaktor d.r. Stanisław Lam. Warszawa, 1938. Str. 2445.

Сторінка без політики.

Німецькі укріплення.

Шеф пресового відділу при начальній команді збройних сил Німеччини фон Ведель оголосив у тижневикі „Вермахт“ статтю на тему німецьких укріплень на західному кордоні.

В цій статті стверджує: уже в квітні 1936 р. Гітлер видав наказ поробити необхідні приготування для укріплення німецького західного кордону. В р. 1936. на найважливіших відтинках збудовано 118 бетонних форти. При кінці цього року запало рішення збудувати одну цілу фортифікаційну лінію між ріками Мозель та Рен і також у горішній течії Рену. В 1937. р. скінчено будувати поверх 500 бетонних форти. У травні 1938. р. чеська криза привела держави заатакували Німеччину, скріпити й остаточно викінчити в якнайкоротшому часі цілу лінію укріплень на Заході. На думку

Гітлера ця лінія має забезпечити Німеччину зовсім перед інвазією ворога. Для викінчення робіт при будові фортифікаційної лінії покликані м. і. Арбайтсдіст (Службу Праці) числом 100.000 осіб, що будували схови в першій лінії, тоді, як 85.000 робітників, що постійно були заняті при будові укріплень, викінчували великі бетонні форти. Незалежно від того при будові працювали ще й великі військові частини, а саме дивізії піхоти і курні саперів. Летунські частини працювали при будові областей проти-летунської артилерії. Отаман фон Ведель кінчить свою статтю заміткою, що вся та величезна праця буде зовсім закінчена в останніх днях листопада ц. р.

Подібні укріплення Німеччина буде на кордоні Східних Прус і здовж берегів Німецького та Балтійського Моря.

ПЛАЩІ ЖІНОЧІ, ФУТРА Повшехни Склад Одзежи

оригінальні моделі з най-
ліпших матеріалів поручає
Львів, Пасаж Міколяша.

Як довго людина схоче, так довго може жити.

Столітні люди — це доволі буденне явище в балканських краях. Цікаві дуже часто засипають таких старців питаннями, що треба робити, щоб довго жити. Крім того вони просять старців оповісти їм хід життя. Старі люди дуже часто виявляють чимало зрозуміння для молодих та не жалують рад і порад у своїх оповіданнях. Один із таких столітніх, селянин Ахмед Ібрагім із Боснії не говорив довго, коли його запитав співробітник білгородської „Політики“ про причину довголітнього життя.

Стотрілітній старець заявив, що він живе як довго тому, що він поставив собі в житті

засаду ніколи не хвилюватися, що йому теж і вдалося. Селянина Доста Томіч (106 літ) дала зовсім інший припис на довголітність. Та мешканка Сербії заявила, що тому живе так довго, бо вона ніколи не дарувала та не займалася чужими справами. Зайві справи скорочують людині життя — закінчила старушка свої інформації.

Як бачимо, всі приписи дуже легкі — на думку тих, що довго жили — лише треба вміти їх застосувати. Деякі столітні навіть кажуть, що людина може жити так довго, як лиш довго схоче

Робот замість помершого сина.

Канадієць Людвік Фонтен (63 літ), мав сина, якого дуже любив. „Ми оба зі сином — говорив не раз — були найліпшими приятелями. Ми не мали для себе ніяких твемниць. Ми обмінювалися зі собою всіма думками, радощами й журбами, ми мали спільні зацікавлення. Коли мій син загав помер, я думав спершу, що не зможу пережити його смерті“.

Той нещасний батько попав на оригінальну думку. Він змайстрував собі воскову ляльку, що точнісінько була подібна до помершого сина, аставив в середину спеціальний механізм (т. зв. робот) і помістив її в своїй робітні. Він

сам говорить про це так: „Однакж кінці я рішився створити такого робота, який — хочби в хвилини моєї самоти — давав би мені ілюзію, що мій син живе далі і знаходиться біля мене. Виконання такого робота було дуже важке, тому, що я хотів конечно, щоб він був зовсім подібний до мого сина. Мій робот-син Джек має 170 см. висоти і важить 140 фунтів. Коли ввечері по цілоденній праці, я засідаю при ватрані і гляджу на мого Джека, що сидить напроти мене в глибокій фотелі — спливає на мене глибокий спокій. У таких хвилинах я навіть щасливий.“

Історичний острів засуджений на смерть.

Білгородська преса повідомля, що один острів „засуджений на смерть“. Такі нагодовки помістив кілька часописів на перших місцях. Іде про те, що технічна комісія, яка переводить регулювання ріки Сави рішила усунути маленький острівчик Медіца. Той малий острівчик, засуджений тепер „на смерть“, мав справді славне минуле.

Підчас боїв за Білгород у 1918. р. відбувалися важкі бої за той острівчик. Ті бої коштували чимало жертв. Багато воїнів і сербських і німецьких втратило життя в боротьбі за той малий кусник землі. Землю й пісок зі зруйнованого острову мають зужити на будову охоронного валу на березі ріки.

Вітер перевернув пам'ятник Бетовена.

В 1927. р. ввесь світ святкував 100-літні роковини уродни мистця звуку і славного композитора Бетовена. Також і Франція пошанувала пам'ять мистця-генія безчисленною кількістю концертів, що їх улаштували тоді. Не було дня, щоб не відбувся якийсь концерт у Парижі, або в якомусь з провінціальних міст. Відбувалися тоді теж скрізь відкриття про творчість Бетовена. Окремий комітет рішив теж побудувати пам'ятник Бетовена, який у доволі швидкому часі поставили в аїску Вінсен в. Парижа. Цю пам'ятник викували з каменя, уставляли в аїску і за кілька днів мали поставити на йому різьбу, що уявляла собою Бетовена. Та за той час мистець-різьбар помер, а що

доти відслонення пам'ятника не можна було переложити, комітет рішив забрати з робітні гіпсовий модель, який покрили бронзою.

Відбулося святоче відкриття пам'ятника і... як воно звичайно буває про пам'ятник згодом забули. На вершці залишилася гіпсова різьба.

Саме недавно той модель зникли сильний буревій. Між колишніми комітетовими настало справжнє збентеження, серед авенішників Бетовена в цілому світі огорченим.

Лиш напис на цю пам'ятник прагадає всім, що туди приходять і приїждять, що той пам'ятник поставили Бетовенові мешканці метрополі світу — парижани.

Годинники і біжутерію

ЗОЛОТО І СРІБЛО

купуємо і продаємо в єдиній українській крамниці

Романа Тарновецького
Львів, П'ясувського 11 А.

Життєві невгоди...

Усе, що переживаємо неприємне, сумне, трагічне, всякі удари, труднощі й перешкоди що не дають нам їти гладко наміченим шляхом називаємо зазвичай „невгодами“. Це ті „важкі обставини“, які може пережити одиниця і ввесь нарід. Всі ми можемо від багатьох років аж до останніх днів занотувати багато таких невгод, як у житті одиниць та установ, так і в суспільному й національному житті взагалі. Та — як каже поет — „на те й лихо, щоб з тим лихом битись“. Так і невгоди повинні ми протиставити: переносити їх мужньо і з рівновагою духа та шукати способу як їм протиставитися, щоб вони нанесли нам якнайменше шкоди. Головна річ — це не піддаватися невгодам психічно, не заломитися духово. Коли дух витримає, то не зломлять нас і ніякі матеріальні шкоди. Та для втримання рівноваги треба сильного духа, отже треба дбати про все, що зміцнює силу духа. Одним із чинників, що зміцнюють у людині віру в себе й додають їй певності та бодрости у найгірших хвилинах — це матеріальна незалежність. А що-ж дає матеріальну незалежність одиниці і народам, як не вперта праця й раціональна ощадність? Пригадаймо-ж собі в ті хвилини ту чесноту і станьмо її подвійниками, а вона, ощадність у рідних установах, скріпить нас усіх також духово й дозволить скоро відолужити всі матеріальні шкоди, завдяки їй їх не назналиб. І на майбутнє — на всякі удари відповідально скріпленою ощадністю. Вона в рідних установах не тільки вирівнює всі втрати, але й дивить нас уперед, наперекір усім супротивним силам. (Ю.)

Замість веселого.

СОВІТСЬКІ ЖУРНАЛІСТИ КОПАЮТЬ
БУЛЬБУ.

Московська „Правда“ подає таку дивовижну, навіть як на совітські умови вістку: Щоденник „Приханкайська Правда“, що виходив в одному місті прикавказької області, одного дня зовсім не появлявся друком. На другий день теж, на третій те саме. Редакція була замкнена на колодку, співробітники розішлись Бог зна куди.

Щойно за кілька днів редакцію відчинили а часопис знову почав виходити. Зараз першої днини помістив він на чоловій сторінці оповіщення до читачів, в якому вияснив, що часопис тому не появлявся, що співробітники редакції та адміністрації ходили в поле помагати колхозникам копати бульбу... Тепер, як була викопана, — часопис знову виходитиме правильно...

„Правда“ в замітці від редакції почаве гваріювати по перу з „Приханкайської Правди“, що завдання редакції — це не копати бульбу і поміч колхозникам, лише поширювати думку „соціалістичного“ слова.

ВЕСЕЛЕ.

ЗНАВЕЦЬ.

- Не знаю, що завітнішого для буде.
- Чому? Чи ви безробітний?
- Ні, метеоролог.

ДОВІРОЧІСТЬ.

- Думаю, що ви мого довіря не заведете пані Пащекувата?
- Та що ви собі думаете, пані Говірчак!

Всі мої приятелі мовчали, як камінь.

ДОБРЕ ПОЯСНИВ.

- Батьку, що таке оптимізм?
- Це такий чоловік, який з усіх життєвих прикроці сміється. Навіть із найбільших прикроці.
- А що таке песимізм?
- Це такий чоловік, якому саме те не

попається

Далі розвивають читальні „Просвіти“ в Журавенщині

В середу 9. н. м. повітове староство в Журавні розв'язало читальню „Просвіти“ в Дубравці, яка була одною з краєвих читальень у районі журавенської філії. В мотивах свого рішення староство подяє, що в ювілейному святі „Просвіти“ в Дубравці брали участь хори сусідніх читальень. За це староство розв'язало читальню

„Просвіти“ в Дубравці, що є вже п'ятою з черги розв'язаною читальнею „Просвіти“ в Журавенщині. Одночасно поліціянти зі станиці поліції в Ляховичах забрали всі книги читальні й образи включно з образом Богоматері і доміжку читальні опечатали.

„Не хочемо пережити досвіду Франції та Англії“

ВІДОЗВА ДО НАСЕЛЕННЯ АМЕРИКИ.

У відозві до американського народу з приводу святкування роковин перемир'я (11-го листопада), ген. Першинг зазначає, що обов'язком цілого народу є скоря та рішуча акція з метою зміцнити оборонну силу Злучених Держав.

„Якщо не хочемо пережити недавнього сумного досвіду Франції та Великої Британії,

то необхідно нам мати сильну армію, яку му- сите підтримувати, та змобілізований промисл.

Зміцнюючи наші оборонні засоби, забезпечуємо собі мир. Поправа нашого озброєння дасть пізнати іншим народам нашу силу та приготує шлях для роззброєння, яке є нашим бажанням.“

М. Трощ
Львів, Ринок 14. ПОРУЧАЄ:

КОВДРИ, ПОСТІЛЬ, КОЦИ, МАТЕРАЦИ

Румунський найвищий суд відкинув касацію Кодреану.

Румунський найвищий суд розглядав касацію провідника „залізної гвардії“ Кодреану, якого засуджено на 10 років важких робіт; він ставив на становищі, що присуд опертий на

військовому кодексі, а це є незгідне з конституцією.

Суд відкинув касацію.

Хотять висадити у повітря німецький консулят у Бостоні.

Невідома людина повідомила телефоном урядові німецького консуляту в Бостоні, що в суботу в год. 10.45 будинок консуляту вибухне

у повітря. Консуль повідомив поліцію, яка перевела ревізію в консуляції та в околиці і розставила отілки.

Засідання праського союзного уряду.

У питанню відбулась у Празі нарада союзного уряду. Не було на ній представника уряду Карпатської України, бо — як відомо —

мін. Бачинський виїхав до Будапешту з делегатаційною делегацією

Бувівський воєвода проти безглуздих виступів ендецької молоді в Львові.

В часі вчорашнього державного свята в роковини 11-го листопада у Львові промовляла з балкони Великого Театру до вібраних польських організацій та публіки воєвода Альфред Білік. Ця промова, хоч виголошена у зв'язку з роковинами польської державної незалежності, торкалася самих актуальних справ. Після вступу про те, що Польща мусить змагатися до величчя, воєвода Білік торкнувся найактуальнішої справи.

„Промовляючи в цього місця, як воєвода — говорив він — щоб виминути всякі непорозуміння, стверджую, що даремний острах за південно-східні землі, але я даремні та грізні будуть завжди змагання, щоб належність тих земель до Польщі могла бути проблемою. Нема такої сили, як нема сили, що могла би вирвати нам любов батьківщини, щоб могла ті землі від Польщі відділити... Наша воля злучити навкі південно-східні землі з Польщею — ясна й непокитна. Я це сказав і стверджую що аксіому на пересторогу тим усім, що оживлені бажанням служби своєму народові думають, що вибила тепер година, щоб справа південно-східних земель Польщі стала предметом балачок. Та година не вибила, та година може вибити шойно з годинною нашої смерті.“

„Я сказав ці слова теж як пересторогу під адресою тих усіх, що виходячи з засновків якнайглибше арозумілої любови батьківщини, як дуже на шляху до польської величчії стають і перешкоджають у шоденній праці, на пересторогу передовсім нашій молоді і на пересторогу всім тим, що за тією молоддю стоять. Хочу арозуміти всіх і розумію все, але не розумію тільки білльма на очах і піни скажености на устах.“

„Я з любов'ю гляджу і глядітиму, як сьогодні на уладні ряди молоді у дефіляді, хоча так багато труду і так багато небезпек своїми виступами спричинили. Кажу це тепер не на те, щоб здобути прихильність тієї молоді. Я повний любови до неї — але я маю ще більше почуття відповідальности і так як досі моєю волею було, щоб усія виступи проти закона ламати силою, таксамо я надавля моя воля така, щоб усі такі виступи, без уваги на те, які їх спонуки і хто їх допускається, ламати сильною рукою Річипосполитої... Поки буду живий, ніхто не гратисьме з цілістю держави і її безпекою. А те, до чого змагають і до чого звинають нашої молоді ті, що здобули на неї вплив, це ніщо інше як забави з підставами буття держави.“

Наприкінці своєї промови воєвода Білік звернувся до тих „яких — як казав — Бог разом з нами на цих землях тут посадив“.

„Звертаюся — казав воєвода Білік — з ясними словами: Ми не забули тих великих слів, які наші діди й батьки мали виписані на своїх прапорах: „За нашу і вашу свободу“. Польща хоче бути справедлива і Польща буде справедлива для кожного, хто під її дахом живе. Польща хоче пригорнути до серця передовсім своїх дітей, але хоче мати також і для інших народів, що живуть у її межах, право, справедливість і слушність. Тому вимагаю, щоб воля народу, що тут разом з нами живе без уваги на те чи поляки називають їх русинами, чи українцями, як самі того хочуть, щоб воля жити тут разом з нами, воля спільної разом з нами праці була ясна і невизначна. Вимагаю і завжди вимагатиму, щоб під тим оглядом не було ані непорозуміння ані сумніва“.

Hemoroidy

ГЕМОРОЙДИ — це причина алого самопочування, тощо Т р е б в конечно усунути ці дошкульні творіння. При гемороїдах виникає Анусол (де-яко) (можна дістати в аптеках). 12 копійка зоп. 2.—, 6 — зоп. 3.—.

Anusol

Карпатська Україна в льондонському радіо.

Дня 31. жовтня передавала головна англійська радіо-станція, Брітіш Бродкастинг Корпорейшен, лекцію про Карпатську Україну. Лектором був п. С. А. Мекартней, який від айт займається справами європейських меншостей і недавно написав обширну книжку про Угорщину і меншостеві справи. Хоч бесідник старався вдержати безсторонність, всеж таки не можна було не спостерегти його про-мадлярського наставлення. В курсі лекції сказав він, що „з економічного боку булоб краще для Закарпаття злучитися з Мадярщиною, яка й так приготувала для нього широку автономію.“ (УКБЮРО, Льондон).

АНГЛІЙСЬКА ПРЕСА ПРО ІМЕНУВАННЯ О. А. ВОЛОШИНА ПРЕМ'ЄРОМ.

Вся англійська преса без винятку повідомила про іменування о. А. Волошина прем'єром Карпатської України. Католицька преса зокрема („Кетолік Геральд“, „Кетолік Таймс“ з 4. ц. м. й ін.) подала також (за Українським Бюро) короткий життєпис прем'єра.

(УКБЮРО, Льондон).

„НОВІ ГРАНИЦІ“.

„Таймс“ з 5. ц. м. містить головну редакційну статтю під наголовком „Нові границі“ та обговорює в ній віденське рішення. Стаття присвячена у великій мірі Карпатській Україні та українській справі взагалі.

(УКБЮРО, Льондон).

„РЕВІЗІЯ КОРДОНІВ“.

„Манчестер Гардіян“ з 5. листопада (в редакційній статті „Ревізія кордонів“) пише, що кордони поміж Чехією, Словаччиною і Карпатською Україною та її сусідами, головню Мадярщиною, не були переведені на підставі етнографічного принципу. „У кожному разі Німеччина, Польща і Мадярщина не придержувалися принципу етнографічного і поприлучали собі міста, які мали для них стратегічне або економічне значіння...“ „М. Г.“ казує далі, що таким чином отворено може меншостеве питання і поза межами чесько-словацько-української держави опинилося 1.350.000 душ чехів, словаків та українців.

У другій статті, поміщеній у томуж числі „М. Г.“, розглядаючи теперішні положення Словаччини і Карпатської України, зазначає, що „з віденського рішення недовольний ніхто.“ „Найменше має до нарікання Мадярщина, бо вона дістала все, чого собі бажала, за винятком спільних границь з Польщею...“ Найгірше зі всіх вийшла Карпатська Україна. Вона атратила коло 200.000 душ населення із усіх 725.000. Згідно з праським обчисленням у тих 200.000 є тільки 80.000 мадлярів; решта це українці, словаки і жиди. Жгород та Мукачів у ніякому разі не повинні були відходити до Мадярщини.

(УКБЮРО, Льондон).

ЖАБОТИНСЬКИЙ ПРОТИ ЖИДІВСЬКО-АРАБСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

Сіоністичний провідник Жаботинський під час побуту в Бухаресті завався перед журналістами проти проєктованої арабсько-жидівської конференції. Він домагається есергійних засобів — нпр., щоб поселити в Палестині кілька тисяч жидівських зобровольців.

ЯПОНЦІ ЗБОМБАРДУВАЛИ ЛЮОФАН.

Представник японської головної кватири в Шангаї заявив, що японські літаки збомбардували кілька китайських міст, м. ин. Люофан, де відбуло кілька пожеж.

[illegible]

Усі особи, що належать до цієї категорії емігрантів, виходять до цього, призначеного тобто для Польщі 116 осіб, на кінець 1938 рік. З цього числа вийдуть ще скориставшись ті особи, що досі не виходили. До цього числа не зараховують дітей шкільного віку.

Засадина угоди на дітях візу для поданої категорії осіб — це посвідка паспортного відділу бразилійського Міністерства Закордонних Справ, що особа, до якої їде емігрант (жінка, син, донька, мати, батько) перебуває легально в Бразилії. Без такої посвідки візи не будуть давати. Це наслідок нового бразилійського законодавства про чужинців, яке вимагає, щоб всі чужинці зареєструвалися та в цей спосіб легалізували свій побут.

Особа, що дістає таку посвідку, можуть отримати про візу, додержуючи ще такі документи: заграничний паспорт, свідоцтво моральності, свідоцтво алторства і шлюбний візит, 4 фотографії в профіль та 4 фотографії „де фас“ (з переду) для кожного власника паспорта. Кожна особа від 18 літ повинна мати окремий паспорт. Чоловік і жінка можуть мати спільний паспорт. Згідно з новими приписами виставляти 140 дол. від паспорта. Крім задоволення посвідки не треба тепер ніяких інших доказів (жмака), бо цього вимагає закон.

ЕМІГРАЦІЙНІ ПРИПИСИ ДО ПАРАГВАЮ.

Еміграційний Спіддикат приймає засадничі приписи вимагати документи при виході до Парагваю. Емігранти, що в дві видчі візи мають 16 літ, можуть мати окремі паспорти. Крім цього вимагають від них окремого свідоцтва моралі та професії. Від молодших дітей того не вимагають. Лікарські свідоцтва можуть підписувати лише лікарі Емігр. Спіддикату, а не приватні. Від усіх осіб вимагають метрику народни або шлюбна, але їх не треба легалізувати. При візі треба пред'являти 6 фотографій, такі ж і належні до паспортів. Період (довіда) виставляти 6 місяців від дня виставлення. Період можна продовжувати.

Особа у старшому віці, які мають болісні випорожнення, матику, іншій слабкості до тижня при щоденній їжіванні 3—4 столових ложок денно природної гіркої води Францішка Ясифа. Спитайте лікаря.

НОВИНКИ.

— З НИНІШНІМ ЧИСЛОМ „ДІЛА“ (252) розсилаємо нашим точним Передплатникам черговий премійний додаток за місяць жовтень Василя Масютина „ЦАРІВНА НЕФРЕТА“, повість, I частина. Хто досі не прислав 25 сот. на порто тієї книжки, нехай їх долучить до найближчої передплати. РЕКЛАМАЩІ ЩОДО ТІєї КНИЖКИ ПРИЙМАЄ АДМІНІСТРАЦІЯ ПІД УВАГУ ТІЛЬКИ ДО 14 ДНІВ.

— „Хром“, Львів, вул. Руська 20, тел. 271-83, торує по найдешевших цінах ф у т р а жіночі і чоловічі та всякого роду футряні шкірки, як також перекрашує і перероблює уживані футра за найновішими фасонами.

— Космео — Львів, Миколая 7, фахово порадить Вам Пані, як раціонально плекати вроду.

— Останки тепла пригадують, що треба засобитись у теплий одяг у робітні А. Дуфанця, Косцюшка 1 а. 2338

— „Полин під ногами як літературна новинка“. Гутірку на цю тему пише у Клюбі „Нової Хати“ та „Труду“ в понеділок 14-го ц. м. в год. 6. увечір М. Рудницький.

— Українські комунікати передають радіо-висильні Братислава і Банська Бистриця в таких годинах: 7.10 або 7.30 рано, 12.55 вполудне, по год. 14.15, 16.05, між год. 19—19.30 ввечір, 21.05 і 23.05.

ВОВНИ ШОВКИ ПОЛОТНА КОВДРИ КОЦИ
порукає українська блатвня
„МАНУФАКТУРА“
Львів, пл. Капітульна ч. 3.

— Ювілейні торжества з нагоди 950-ліття хрещення України і мученицької смерті св. Йосафата улаштовано у Відні заходом української католицької громади при церкві св. Варвари та товариства св. Йосафата. Свято почалося в п'ятницю 11. ц. м. в год. 18.30 ввечір богослуженням біля мощей св. Йосафата і проповіддю о. Е. Шпрінгера на тему „Христос і Церква“. В суботу 12. ц. м. відправлено дві Служби Божі: у нашому греко-католицькому і римо-католицькому обряді біля мощей св. Йосафата. Ввечір відправляємо поминки за душі

ВІДУКИ ДНЯ.

Дещо про приповідки.

Кожний нарід має свої приповідки. Деякі з них є власністю не тільки даного народу, але в різних відмінах ходять по світі серед людей різної віри, мови, краси шкіри і темпераменту. А ще деякі передістаються через етнографічні межі до сусідів і там живуть та процвітають так само добре, як у своїй отчині.

Між українцями і поляками, між українцями і москалями є багато таких спільних приповідок, часом дослівних, а часом дещо змінених. Наприклад: Пан Філіп з села Конопі був свого часу послом на сейм. Під час якоїсь нудної дебати заснув. Радом якийсь посол гукнув голосніше (тоді послали ще могли голосніше гукати!), пан Філіп збудився і не знаючи про що мова заревів: „Не позваляй!“ Вигук вийшов так „ні пришив, ні прилатав“ і з того часу пішла польська приповідка: „Вирвал сен як Філіп з Конопі“.

Ця приповідка перейшла до нас і дещо в зміненим виді живе в українській мові: „Вирвався як Пилип з конопель“. У цій відміні пан Філіп став звичайним смертельником, а село перемінилось на ланок конопель.

Був свого часу пан Заблоцький, що хотів стати фабрикантом і заложив фабрику мила. Робив мило кілька місяців, а потім заладував на вози і повіз продавати. Але переправляючись через зібрану ріку стратив цілий запас, бо вода розпустила мило. З цього пішло: „Вишєдл як Заблоцькі на мидле“.

Болісний барометер у кістках.

мають артритики і ревматики, які болісно відчувують всілякі зміни погоди. Не потребує безрадно терпіти, коли ті прояви злиї перебіги матерії можна зм'якшити. Зела магістра Вольського в охор. анж. „РЕВМОЗА“, що мають певні чинники різнорозмірності Чин-Шей, релігійно-світловий час уоуваючи його над-

поляглих галицьких і буковинських воєнків з колишніх австрійських полків, а о. Е. Шпрінгер виголосив проповідь на тему „Церква і нарід“. В неділю 13. ц. м. відправлено дві Служби Божі в обох обрядах і торжественну співану Службу Божу, під час якої о. Шпрінгер виголосив проповідь на тему: „Українські святи — кн. Ольга і кн. Володимир“. Пополудні під час вечірньої о. Шпрінгер виголосив проповідь на тему: св. Йосафат і митрополит Рутський. В год. 7.30 ввечір відбулася в салі св. Томи при вул. Постгасе святочна академія з такою програмою: „Сей день егоже“ — Д. Вортнянського, що його відспівав хор під управлінням А. Гнатюшина, вступне слово о. пароха д-ра М. Горнякевича, деклямація Осипа Фукса „В честь св. Володимира Великого“ — д-ра О. Грицяя, кантата „Благословенна Маріє“, реферат д-ра Й. Каспера на тему: „950-ліття християнства на Україні“ і вкінці пісня „Тебе, Бога хвалим“. У понеділок 14. ц. м. відправиться дві Служби Божі в обох обрядах і торжественну Службу Божу біля мощей св. Йосафата. Ввечір о. Шпрінгер виголосить проповідь на тему „Свята католицька Церква“. Ювілейні торжества закінчуються в неділю 27. ц. м. торжественною Службою Божою в год. 10.30 та зборами української католицької громади в Українським Клубі при вул. Бангасе ч. 1.

— Управа Української Студентської Громади в Познані повідомляє, що дня 20. ц. м. відправиться Служба Божа в год. 10-й у костелі оо. Францішканів при вул. Францішканській; в год. 12-й відбудеться посвячення власної домівки і харчівні (вул. Гранична 1, м. 1), а в год. 19-й у салі Зоологічного Городу при вул. Гаєвій 5 (Гайова) Академія з нагоди 950-ліття хрещення України.

— Третя „Кооператива Здоров'я“. Дня 1-го листопада ц. р. урухомила свою діяльність третя з черги кооператива здоров'я в Цеблові в Белзчині. — Лікарем кооперативи є д-р Оробець. Новий кооперативний станиці бажаємо повних успіхів у її праці.

— Співшість із допомогою! Дня 23. м. м. невідомий напасник застрілив солтиса в Хімчині, косівського повіту. На довгий день злишено

Ця друга приповідка не прийнялася в нас бо фабрикантів обмалю, а мила ми теж не багато зуживаєм.

За те можливо, що тепер прийметься, бо можна її пристосувати до нинішніх днів.

Живе собі у Львові такий пан, що зветься Войцеховський, фігура немала — очевидно коли брати по посаді і гонорах. Маючи вже гурму ріжних достоїнств забавив ще слави великого політика і пустився на широкі води політичного озера. А щоб мати ліпший старт, виліз на озонівську трамполіну і скочив у воду як віцепрезес Озону на округ Львів.

Пливучи політичною калабанею побачив святоюрську гору і почав на неї пловати. Слина не долітала, але рух був. Коли хтось звертав йому увагу, то він відповідав: „Я плюю як заступник, представник і любимець Львова“. Люди казали „Може бути“, бо знали з історії, що Львів не раз мав дуже дивних любимців. Таке вже химерне місто над Полтвою...

Аж прийшли вибори. Войцеховський станув перед своїм коханням і його коханням Львовом як кандидат.

І — соромно провалився. Як кепський актор у провінціальному театрі, коли під ним заломиться сценічна дошка.

І ось приповідка: Вийшов як Войцеховський на виборах.

Коли тепер роздумує про невдачність Львова, то напевно приходить йому на гадку ще одна приповідка, якої на жаль не можна ні перекласти, ні докінчити: „Служ пану верне“...

І сумно сплюває — тим разом уже не на Юр.

Галактіон Чіпка.

мір, регулюють перебіг матерії, завдяки чому активіється їх у терпіннях артритичних, ревматичних і боліх іохіаю. Можна дістати у всіх аптеках і дрогеріях. Вирібня: Магістер Вольський, Варшава, Злата 14. Власний відділ у Лондоні.

SWIFT
REFECT

ІДЕАЛЬНА фарба до волосся
25 природних відтінків
Уживають першорядні
ФРИЗІЕРСЬКІ САЛІНИ

— Зізд т-ва „розвою зем всходніх“ відбувся в Тернополі під проводом през. Відацького. До нового відділу згаданого т-ва ввійшли між іншими: ген. Пашкевич, пос. Жиборський, б. воєвода Гарапів, кс. Валент'я та інші.

— У безконечній черзі... Перед окружним судом у Перемишлі відповідав 4-го ц. м. о. Теодор Зелений, парох Коритник, обвинувачений за „посвідчення неправди“. Провина о. Зеленого полягала в тому, що вписав прізвища „Литвин“ і „Баховець“ в метричальні книги: „Литвин“ і „Баховець“. Суд по переслуханні свідків увільнив о. Т. Зеленого від вини і кари. Підсудного боронив ада. д-р М. Рибак.

— „Волинь“ дементує брехливі вістки польської преси. В останньому часі польська преса зокрема краківський „Курієрок“ раз-у-раз алярмував польське громадянство, що на Волині горить майно польських колоністів і що відпалили в наслідок плянової політичної ації.

ШЛЯФОНИ жіночі різноманітні до 10,90,
трикотажні 11,90, чорні шовкові 14,90 пору-
жок ПАВЕ. СІРІОСТУС.КА 1